

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2013/14:1 utgiftsområde 15 Studiestöd med förslag till anslag m.m. för budgetåret 2014. Utskottet behandlar även ett antal motioner från den allmänna motionstiden 2013 som gäller anslagen eller som bedöms ha anslagseffekt budgetåret 2014.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker samtliga motioner.

Utskottet följer upp budgetpropositionen för 2014 i olika avseenden med fokus på form och struktur och gör ett antal iakttagelser som regeringen har att beakta i sitt fortsatta arbete.

Regeringen föreslår att sammanlagt drygt 21 miljarder kronor ska anvisas till åtta anslag inom utgiftsområde 15 Studiestöd för budgetåret 2014. Det är drygt 1 miljard kronor mindre än anslagna medel för 2013. Anslagsförändringarna för budgetåret 2014 inom utgiftsområde 15 beror bl.a. på att utgifterna bedöms minska på grund av förändrade makroekonomiska förutsättningar och förändrade volymer m.m. Vidare bedöms utgifterna öka något på grund av föreslagna satsningar och de satsningar som riksdagen tidigare har beslutat om.

I propositionen föreslår regeringen en ändring i studiestödslagen (1999:1395). Förslaget innebär att fribeloppet höjs med ca 30 000 kronor per kalenderår. Lagförslaget i denna del föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

Det s.k. tillägglånet inom studiemedlet föreslås genom lagändringen höjas med ca 1 900 kronor per studiemånad. Tillägglånet föreslås också kunna lämnas för studier på deltid. Vidare föreslås att den övre åldersgränsen för rätt till studiemedel höjs från 54 år till 56 år. Nedtrappningen i rätten att låna inom studiemedelssystemet ska enligt lagförslaget ske mellan 47 och 56 års ålder. Det innebär att åldern för rätt till studiemedel höjs med två år, liksom åldern för när nedtrappning i rätten att låna inom studiemedelssystemet ska ske. De nämnda lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2014.

Ledamöterna från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet redovisar respektive partis budgetalternativ i var sitt särskilt yttrande. I bilaga 2 ges en översikt över regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för 2014 inom utgiftsområde 15.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Propositionens huvudsakliga innehåll	7
Utskottets överväganden	9
Anslagen m.m. för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd	9
Uppföljning av budgetpropositionen för 2014	10
Utgiftsområde 15 Studiestöd	12
Inledning	12
Verksamhetens omfattning och kostnader	13
Resultatindikatorer	14
Hanteringen av kreditförluster på studielån anpassas till budgetlagen	22
Anslag och bemyndiganden inom utgiftsområde 15 Studiestöd	22
1:1 Studiehjälp	23
1:2 Studiemedel	25
1:3 Avsättning för kreditförluster	30
1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor	32
1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	34
1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	35
1:7 Centrala studiestödsnämnden	36
1:8 Överklagandenämnden för studiestöd	37
Komvux och yrkeshögskolan (nytt anslag)	37
Särskilda yttranden	39
1. Anslagen m.m. för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd (S)	39
2. Anslagen m.m. för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd (MP)	40
3. Anslagen m.m. för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd (SD)	41
4. Anslagen m.m. för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd (V)	42
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	46
Propositionen	46
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	46
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionspartiernas anslagsförslag	48
Förslag till anslag för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd	48
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	49
Förslag till beslut om anslag för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd	49
<i>Bilaga 4</i>	
Regeringens lagförslag	50
Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)	50

Bilaga 5

Uppföljning av budgetpropositionen för 2014	54
---	----

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Anslagen m.m. för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd

a) Lagförslag om ändring i studiestödslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395). Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 15 punkt 1 och avslår motion

2013/14:Ub459 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 2.

b) Bemyndigande för anslaget 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål beställa produktion av studielitteratur som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 700 000 kronor 2015. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 15 punkt 2.

c) Bemyndigande för lån i Riksgäldskontoret för studielån

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 200 205 000 000 kronor. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 15 punkt 3 och avslår motion

2013/14:Ub566 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 2.

d) Anslag

Riksdagen anvisar för budgetåret 2014 ramanslagen inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 15 punkt 4 och avslår motionerna

2013/14:Ub459 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1,

2013/14:Ub468 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 2,

2013/14:Ub519 av Carina Herrstedt m.fl. (SD),

2013/14:Ub520 av Jabar Amin m.fl. (MP) och

2013/14:Ub566 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 1.

Stockholm den 3 december 2013

På utbildningsutskottets vägnar

Betty Malmberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Betty Malmberg (M), Louise Malmström (S)¹, Jan Ericson (M), Thomas Strand (S)², Camilla Waltersson Grönvall (M), Håkan Bergman (S)³, Roger Haddad (FP), Jabar Amin (MP)⁴, Yvonne Andersson (KD), Carina Herrstedt (SD)⁵, Rossana Dinamarca (V)⁶, Adnan Dibrani (S)⁷, Björn Samuelson (M), Cecilia Dalman Eek (S)⁸ och Emil Källström (C).

¹⁻⁸ Avstår från ställningstagande under punkt 1.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2013/14:1 utgiftsområde 15 Studiestöd med förslag till anslag m.m. för budgetåret 2014. Utskottet behandlar även ett antal motioner från den allmänna motionstiden 2013 som gäller anslagen eller som bedöms ha anslagseffekt budgetåret 2014.

Den 20 november 2013 beslutade riksdagen om ramar för vart och ett av de 27 utgiftsområdena (prop. 2013/14:1, bet. 2013/14:FiU1, rskr. 2013/14:56). I och med detta beslut har ramen för utgiftsområde 15 Studiestöd fastställts till 21 005 141 000 kronor. I riksdagens behandling av utgiftsområdet för 2014 får detta belopp inte överskridas. Samtliga anslag inom utgiftsområdet fastställs i enlighet med 5 kap. 12 § riksdagsordningen genom *ett* beslut. I detta betänkande tar utskottet ställning till hur anslagen inom utgiftsområde 15 ska fördelas inom den ram som riksdagen har fastställt.

Samtliga förslag till riksdagsbeslut behandlas i en förslagspunkt, eftersom de rör budgeten för 2014. Utskottets förslag – som överensstämmer med regeringens förslag – till beslut om anslag för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd finns i bilaga 3.

En översikt över regeringens förslag till anslag och oppositionspartiernas avvikelser i förhållande till regeringens förslag finns i bilaga 2.

Regeringens lagförslag finns i bilaga 4.

Utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp har genomfört en uppföljning av budgetpropositionen för 2014 i olika avseenden, bl.a. i fråga om regeringens resultatredovisning till riksdagen, och gruppens promemoria finns i bilaga 5.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnar regeringen förslag till åtta anslag inom utgiftsområde 15 Studiestöd. För anslaget 1:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* föreslår regeringen att den ska bemyndigas att göra beställningar som medför behov av anslag under 2015. Regeringen föreslår vidare att den ska bemyndigas att under 2014 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån.

Vidare föreslår regeringen en ändring i studiestödslagen (1999:1395). Förslaget innebär att fribeloppet höjs med ca 30 000 kronor per kalenderår. Lagförslaget i denna del föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

Det s.k. tillägglånet inom studiemedlet föreslås genom lagändringen höjas med ca 1 900 kronor per studiemånad. Tillägglånet föreslås också kunna lämnas för studier på deltid. Vidare föreslås att den övre åldersgrän-

sen för rätt till studiemedel höjs från 54 år till 56 år. Nedtrappningen i rätten att låna inom studiemedelssystemet ska enligt lagförslaget ske mellan 47 och 56 års ålder. De nämnda lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2014.

En översikt över regeringens förslag till anslag och oppositionspartiernas avvikelser i förhållande till regeringens förslag finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Anslagen m.m. för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd i enlighet med regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen begärt. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395). Oppositionens alternativa förslag avslås.

Jämför särskilda yttrandena 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Propositionen

Regeringen har föreslagit åtta anslag inom utgiftsområde 15 Studiestöd för 2014 (punkt 4 i propositionen). Förslaget återfinns i bilaga 2 i detta betänkande. Regeringen föreslår vidare att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395). Regeringen har också lämnat förslag om bemyndiganden i punkterna 2 och 3 i propositionen. Förslagen återfinns i bilaga 1 i detta betänkande.

Motionerna

Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet har i sina respektive motioner i vissa frågor föreslagit alternativ till regeringens förslag. En sammanställning av oppositionspartiernas förslag till anslag för utgiftsområde 15 Studiestöd finns i bilaga 2 i detta betänkande.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av punkt 1 i utskottets förslag till riksdagsbeslut tillstyrker utskottet punkterna 1–4 i propositionen och avstyrker motionerna.

Utskottets förslag till anslag – som alltså överensstämmer med regeringens förslag – för budgetåret 2014 inom utgiftsområde 15 återfinns i betänkandets bilaga 3.

Nedan redogörs det närmare för innehållet i propositionen och motionerna när det gäller anslagen m.m. och bakgrunden till utskottets ställningstagande.

Uppföljning av budgetpropositionen för 2014

Inledning

I utskottens beredning av ärenden ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen och 4 kap. 18 § riksdagsordningen). Utbildningsutskottet följde upp regeringens resultatredovisning inom de båda utgiftsområden som utskottet bereder, dvs. utgiftsområdena 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning, i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2012 och 2013 (bet. 2011/12:UbU1, bet. 2011/12:UbU2, bet. 2012/13:UbU1, bet. 2012/13:UbU2).

Utskottet följer i detta avsnitt upp budgetpropositionen för 2014. Uppföljningen har genomförts av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp (prot. utskottssammanträde 2010/11:27) och finns i bilaga 5 till betänkandet. Uppföljningen fokuserar på form- och strukturfrågor i syfte att öka läsbarheten och förståelsen av utgiftsområdet samt förtydliga informationen i utskottets underlag inför ställningstagandet till budgetförslaget. Propositionen följs upp i följande avseenden: budgetpropositionens struktur, resultatredovisningens utformning och anslagens ändamål.

Sammanfattning av promemorian

Budgetpropositionens struktur

Statsbudgetens utgiftssida är indelad i 27 utgiftsområden och ca 500 anslag och publiceras i 12 volymer som omfattar ett eller flera utgiftsområden. Volym 8 innehåller anslagsförslagen inom utgiftsområdena 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning. För respektive utgiftsområde finns ett förslag till riksdagsbeslut, en beskrivning av utgiftsområdets omfattning, utgiftsutveckling och verksamhet, en resultatredovisning och en resultatanalys (en bedömning av måluppfyllelsen), en beskrivning av politikens inriktning och ett budgetförslag.

Resultatredovisningens utformning

Inledningsvis anges målen för studiestödet. Målen är att studiestödet ska verka rekryterande och därmed bidra till ett högt deltagande i utbildning. Det ska vidare jämna ut skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa. Studiestödet ska även ha en god effekt på samhällsekonomin över tid.

Resultatredovisningen presenteras i nio avsnitt. För varje studiestöd redovisas resultaten per studerandegrupp fördelat på grundskolenivå och gymnasial nivå (t.ex. kommunal vuxenutbildning och folkhögskoleutbildning) respektive eftergymnasial nivå (t.ex. högskoleutbildning, yrkeshögskoleutbildning eller motsvarande). Vidare redogörs särskilt för studerande utomlands, studerande med barn, studieekonomi, lånebenägenhet och den enskildes skuldsättning, låntagare och den totala studieskulden samt studie-

stödsadministrationen. Under respektive avsnitt finns angivet vilka indikatorer som har valts ut för att mäta måluppfyllelsen. För varje indikator anges det vilken del av måluppfyllelsen som den mäter: studiestödets rekryterande effekt, studiestödets utjämnande effekt eller studiestödets effekt på samhällsekonomin. Samma indikator kan också mäta flera delar av måluppfyllelsen, t.ex. studiestödets såväl rekryterande som utjämnande effekt.

Mot bakgrund av de indikatorer som redovisats presenterar regeringen en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen för studiestödsområdet under rubrikerna Rekryterande, Utjämnande, Effekt på samhällsekonomin och Studiestödsadministration. Vidare pågår det enligt budgetpropositionen ett samlat, prioriterat arbete inom Regeringskansliet för att stärka arbetet med analyser av redovisade resultat.

Anslagens ändamål

Inom utgiftsområde 15 finns åtta ramanslag, anslagen 1:1–1:8. Det framgår av budgetpropositionen att utformningen av anslagens ändamål har setts över genomgående i hela budgetpropositionen för 2014 för att göra den tydligare och mer enhetlig.

Anslagen avser utgifter för studiestöd och studiestödsadministration (myndigheternas förvaltningsutgifter) samt utgifter för studiemedelsröntor och avsättning för kreditförluster.

Utskottets överväganden

Utskottet välkomnar de förändringar av redovisningen som regeringen har gjort med anledning av de iakttagelser som utskottet har fört fram i de två senaste budgetbetänkandena och ser positivt på att Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) fortsätter arbetet med att utveckla mål- och resultatredovisningen i propositionen. Utskottet har förståelse för att det är ett långsiktigt arbete och sätter stort värde på en fortsatt dialog. I det följande redovisas de iakttagelser som utskottet har gjort med anledning av budgetpropositionen för 2014.

Budgetpropositionens struktur

Utskottet anser att den kapitelordning som används för utgiftsområde 15 (först resultatredovisningen, därefter politikens inriktning och budgetförslag) tydliggör kopplingen mellan resultat och budgetförslag på ett bra sätt.

Resultatredovisningens utformning

Utskottet kan inledningsvis konstatera att det i resultatredovisningen finns uppgifter om verksamheternas omfattning och kostnader som inte ligger till grund för en bedömning av måluppfyllelsen, men som är intressanta och viktiga för den som vill följa utvecklingen inom utgiftsområdet.

Liksom tidigare anges på ett tydligt och pedagogiskt sätt vilka indikatorer som har valts ut för att bedöma måluppfyllelsen för studiestödet. För varje indikator anges det vilken del av måluppfyllelsen som den mäter: studiestödets rekryterande effekt, studiestödets utjämnande effekt eller studiestödets effekt på samhällsekonomin. Utskottet menar, liksom tidigare, att kopplingen mellan målen för utgiftsområdet och resultatredovisningen på så vis tydliggörs på ett förtjänstfullt sätt. Utskottet uppskattar också den systematiska genomgången av indikatorerna i resultatanalysen (bedömningen av måluppfyllelsen) och att analysen strukturerats efter målen för studiestödet.

Utskottet välkomnar att regeringen, som tidigare aviserat, presenterar en indikator för området studieekonomi.

När det gäller resultatanalysen noterar utskottet med intresse att det enligt budgetpropositionen pågår ett samlat arbete inom Regeringskansliet för att stärka arbetet med analyser av redovisade resultat, och att det arbetet ska prioriteras framöver (prop. 2013/14:1 förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12.5 s. 676 f.). Utskottet vill liksom finansutskottet (bet. 2013/14:FiU1 s. 10) betona vikten av ett bra underlag för riksdagens ställningstagande till budgetförslaget och ser fram emot en utveckling av resultatanalysen för studiestödsområdet och en utvecklad kommentar i de fall samma indikator mäter flera delar av måluppfyllelsen, t.ex. studiestödets såväl rekryterande som utjämnande effekt.

Anslagens ändamål

Utskottet konstaterar att beskrivningen av anslagens ändamål har renodlats och blivit mer likalydande. Utskottet konstaterar också att regeringen för detta utgiftsområde har använt sig av möjligheten att under en egen rubrik lägga till kompletterande information som inte är en del av anslagets ändamål men kan vara nödvändig för förståelsen av ändamålet. När det gäller anslag som används för förvaltningsutgifter anser utskottet att det vore bra med någon information om myndighetens uppgifter, t.ex. i form av en hänvisning till myndighetens instruktion.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Inledning

I detta avsnitt behandlar utskottet regeringens förslag för budgetåret 2014 när det gäller utgifter för studiestödet (anslagen 1:1–1:8). Avsnittet inleds med en sammanfattning av den resultatredovisning som ges i propositionen. Först återges några uppgifter (nyckeltal) för 2012 som redovisas när det gäller studiestödsverksamhetens omfattning och kostnader. Sedan redovisas utfallet för de indikatorer som regeringen använder för att bedöma måluppfyllelsen. Därefter redovisas regeringens bedömning av hur kredit-

förluster på studielån bör hanteras. Hanteringen anpassas till budgetlagen, vilket medför att två nya anslag tillkommer inom utgiftsområdet. Slutligen behandlas anslag och bemyndiganden inom utgiftsområdet.

Verksamhetens omfattning och kostnader

Studiestöden

Under 2012 fick nästan 975 000 studerande, 55 procent kvinnor och 45 procent män, någon form av studiestöd. Det totala antalet låntagare uppgick till nästan 1,5 miljoner. För verksamheten uppgick utgifterna på statens budget för 2012 till ca 21 miljarder kronor.

Det totala antalet låntagare i de tre återbetalningssystemen uppgick till knappt 1,5 miljoner vid utgången av 2012. Antalet låntagare fortsatte att öka under 2012. Ökningen jämfört med 2011 var ca 18 000 personer, och ökningen var något större än de senaste två åren.

Den totala studieskulden när det gäller studielån ökade under 2012 från 189,9 till 194,4 miljarder kronor. Ökningen beror på att antalet personer med annuitetslån stiger för varje år, vilket ger effekter på den totala studieskulden.

Studiestödsadministrationen

Centrala studiestödsnämndens (CSN) verksamhet finansieras i huvudsak via förvaltningsanslag och med inbetalda administrativa avgifter. Förvaltningskostnaderna uppgick under 2012 till 820,3 miljoner kronor, vilket är en minskning med 1,2 miljoner kronor jämfört med 2011. Av intäkterna, som totalt uppgick till 860 miljoner kronor, bestod drygt 37 procent av anslag (320 miljoner kronor) och knappt 62,5 procent av avgifter (537 miljoner kronor). Inbetalda avgifter bestod främst av expeditiionsavgifter, uppläggningsavgifter och påminnelseavgifter.

Under 2012 har CSN beslutat att kräva tillbaka 557 miljoner kronor i felaktigt utbetalt studiestöd, vilket är 2,2 procent av det totala utbetalda beloppet för studiehjälp och studiemedel. Det är en ökning med 0,4 procentenheter jämfört med 2011.

Under 2012 har totalt 135 personer anmälts för misstänkt bidragsbrott. Det är en minskning med 113 personer jämfört med 2011. Minskningen beror på att CSN har prioriterat att polisanmäla de personer som bedöms ha begått bidragsbrott med uppsåt eller med uppenbart grov oaksamhet.

Utgifterna för Överklagenämnden för studiestöds (ÖKS) verksamhet uppgick under 2012 till ca 11,9 miljoner kronor. ÖKS hanterade under året ca 6 900 ärenden, en minskning med ca 400 ärenden jämfört med föregående år.

Under 2012 avgjordes 57 procent av alla ärenden inom fyra veckor och 91 procent inom nio veckor. Samtliga ärenden avgjordes inom sex månader. Nämnden biföll ca 9 procent av det totala antalet inkomna ärenden.

Resultatindikatorer

Målen är att studiestödet ska verka rekryterande och därmed bidra till ett högt deltagande i utbildning. Det ska vidare jämna ut skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa. Studiestödet ska även ha en god effekt på samhällsekonomin över tid.

Resultaten för varje studiestöd redovisas per studerandegrupp fördelat på grundskolenivå och gymnasial nivå (t.ex. kommunal vuxenutbildning och folkhögskoleutbildning) respektive eftergymnasial nivå (t.ex. högskoleutbildning, yrkeshögskoleutbildning eller motsvarande). Vidare redogörs särskilt för studerande utomlands, studerande med barn, studieekonomi, lånebenägenhet och den enskildes skuldsättning, låntagare och den totala studieskulden samt studiestödsadministrationen. Under varje avsnitt finns angivet vilka indikatorer som har valts ut för att mäta måluppfyllelsen. För varje indikator anges det vilken del av måluppfyllelsen som den mäter: studiestödets rekryterande effekt, studiestödets utjämnande effekt eller studiestödets effekt på samhällsekonomin. De resultat som redovisas avser 2012. Avslutningsvis presenteras regeringens resultatanalys (sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen).

Unga studerande på gymnasial nivå i Sverige

Under 2012 fick ca 444 100 studerande studiehjälp för studier i Sverige, vilket är en minskning med ca 5 procent jämfört med tidigare år. Av dem som hade studiebidrag gick 72 procent i kommunala gymnasieskolor och 26 procent i fristående gymnasieskolor. Cirka 2 procent studerade på folkhögskolor och i den kommunala vuxenutbildningen.

Indikator: Antal studerande med inackorderingstillägg

Drygt 2 procent av samtliga studerande med studiehjälp fick inackorderingstillägg under 2012. Av dem som studerade på fristående gymnasieskolor hade knappt 6 procent inackorderingstillägg, vilket motsvarar knappt 7 000 personer. Därutöver var det ca 2 600 studerande på folkhögskolor och ett mindre antal studerande på bl.a. kompletterande utbildningar som hade inackorderingstillägg.

Indikatorn mäter studiestödets rekryterande effekt.

Indikator: Antal studerande med inackorderingstillägg och extra tillägg

Under 2012 lämnades extra tillägg till 3,7 procent av samtliga studerande med studiehjälp. Extra tillägg kan lämnas med 855, 570 eller 285 kronor i månaden beroende på familjens inkomst. Under 2012 fick 90 procent av de studerande med extra tillägg den högsta bidragsnivån, 855 kronor per månad.

Indikatorn mäter studiestödets utjämnande effekt.

Vuxna studerande på grundskolenivå och gymnasial nivå i Sverige

Indikator: Antal studerande på grundskolenivå och gymnasial nivå med studiemedel

Under 2012 fick ca 22 900 studerande studiemedel för studier på grundskolenivå, vilket är oförändrat jämfört med året innan. Cirka 13 500 studerande fick studiemedel med den högre bidragsnivån under 2012, vilket motsvarar 59 procent av stödtagarna på grundskolenivå. Det är en ökning med knappt 1 procentenhet jämfört med föregående år. De som studerar med studiemedel på grundskolenivå är äldre än studerande på andra nivåer. Under 2012 var 56 procent av de studerande på den nivån äldre än 30 år, medan 19 procent var äldre än 40 år.

Under 2012 återfanns de flesta vuxenstuderande med studiemedel på grundskolenivå, 88 procent, inom kommunal vuxenutbildning (komvux). Resterande studerade på folkhögskola.

Antalet personer med studiemedel för studier på gymnasial nivå uppgick 2012 till ca 110 100, vilket är en minskning med 3 procent jämfört med 2011. En majoritet av de studerande, 53 procent, var yngre än 25 år, medan 28 procent var 30 år eller äldre och 10 procent var 40 år eller äldre. Åldersfördelningen har varit förhållandevis oförändrad de senaste åren.

Indikatorn mäter studiestödets rekryterande effekt.

Indikator: Antal studerande på grundskolenivå och gymnasial nivå med den högre bidragsnivån

Cirka 30 700 studerande på gymnasial nivå fick under 2012 studiemedel med den högre bidragsnivån, vilket är en minskning med ca 600 personer jämfört med 2011. Andelen studerande med den högre bidragsnivån, 28 procent, var i princip oförändrad jämfört med 2011.

Av dem som studerade med studiemedel på gymnasial nivå under 2012 läste ca 62 procent på komvux, vilket är en minskning med 6 procentenheter jämfört med 2011. Av de vuxna studerande på grundskolenivå och gymnasial nivå inom komvux var drygt 66 procent kvinnor, medan 34 procent var män. Motsvarande andelar för folkhögskolan var 61 procent kvinnor och 39 procent män.

Från och med 2011 får den högre bidragsnivån inom studiemedlen lämnas till vissa arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år för vissa studier på grundskolenivå eller gymnasial nivå inom komvux eller folkhögskola. Under 2012 fick ungefär 3 150 ungdomar studiemedel med den högre bidragsnivån. Antalet har ökat med 730 ungdomar jämfört med föregående år. Lika många kvinnor som män tog del av satsningen under 2012.

Indikatorn mäter studiestödets rekryterande och utjämningseffekt.

Studerande på eftergymnasial nivå i Sverige

Indikator: Antal studerande på eftergymnasial nivå med studiemedel

Under 2012 studerade ca 336 600 personer på eftergymnasial nivå i Sverige med studiemedel, vilket är en ökning med 4 900 studerande jämfört med 2011. Under 2012 ökade antalet studiemedelstagare på eftergymnasial nivå med 1,5 procent, och antalet är det största någonsin.

De allra flesta studiemedelstagarna på eftergymnasial nivå under 2012, ca 88 procent, studerade vid universitet eller högskola. Cirka 10 procent var registrerade som studerande vid en yrkeshögskoleutbildning eller kvalificerad yrkesutbildning. Resterande andel studerade inom utbildningsformer som t.ex. kompletterande utbildningar. Dessa andelar har inte förändrats nämnvärt under de senaste åren. Antalet studerande med studiemedel ökade under 2012 inom universitet och högskola, medan antalet studerande minskade något inom kvalificerad yrkesutbildning och yrkeshögskola.

Av dem som studerade på eftergymnasial nivå med studiemedel 2012 var 58 procent yngre än 25 år och 17 procent 30 år eller äldre. Det har inte skett några förändringar i åldersstrukturen mellan 2011 och 2012.

Det är fler kvinnor än män som har studiemedel för studier på eftergymnasial nivå. Andelen kvinnor och män som har studiemedel följer utvecklingen av andelen kvinnor och män som studerar på eftergymnasial nivå.

Indikatorn mäter studiestödets rekryterande effekt.

Studerande utomlands

Indikator: Antal studerande utomlands med studiehjälp

Antalet studerande med studiehjälp för gymnasiestudier utomlands uppgick till ca 1 100 under 2012, vilket är oförändrat jämfört med 2011. Av dessa fick 300 personer inackorderingstillägg, och ett fåtal personer fick extra tillägg eller ersättning för dagliga resor.

Indikatorn mäter studiestödets rekryterande effekt.

Indikator: Antal studerande utomlands med studiemedel på gymnasial och eftergymnasial nivå

Antalet utlandsstuderande på gymnasial nivå med studiemedel uppgick 2012 till knappt 700, vilket är en ökning med 140 studerande jämfört med året innan. Av de utlandsstuderande på gymnasial nivå var 53 procent kvinnor och 47 procent män.

Antalet utlandsstuderande på eftergymnasial nivå med studiemedel uppgick 2012 till 32 700, vilket är en ökning med 2 procent jämfört med 2011. Det är fjärde året i rad som antalet utlandsstuderande ökar efter flera år med ett minskande antal. Av de utlandsstuderande på eftergymnasial nivå var 59 procent kvinnor och 41 procent män. Cirka 9 procent av samtliga studerande med studiemedel på eftergymnasial nivå studerade utomlands under 2012. Andelen är oförändrad jämfört med året innan.

Det är främst yngre studiemedelstagare som väljer utlandsstudier. Av de utlandsstuderande på eftergymnasial nivå under 2012 var 64 procent under 25 år och bara 7 procent 30 år eller äldre.

Indikatorn mäter studiestödets rekryterande effekt.

Studerande med barn

Indikator: Antal studerande med tilläggsbidrag

Under 2012 fick ca 78 000 studerande med studiemedel tilläggsbidrag, vilket är en minskning med drygt 1 800 personer jämfört med 2011. Av dessa var 82 procent kvinnor och 18 procent män.

Av det totala antalet kvinnor som hade studiemedel 2012 fick ca 23 procent tilläggsbidrag, medan motsvarande andel för männen var nära 8 procent.

Indikatorn mäter studiestödets rekryterande och utjämnande effekt.

Indikator: Antal studerande utomlands med tilläggsbidrag

Under 2012 fick 557 personer som studerade utomlands med studiemedel tilläggsbidrag. Av dessa var 57 procent kvinnor och 43 procent män.

Indikatorn mäter studiestödets rekryterande och utjämnande effekt.

Indikator: Andel studerande med studiemedel på grundskolenivå, gymnasial nivå och eftergymnasial nivå med tilläggsbidrag

Andelen studerande med studiemedel på grundskolenivå och gymnasial nivå som fick tilläggsbidrag under 2012 var 51 respektive 27 procent, medan andelen på eftergymnasial nivå var 12 procent. Av dem som studerade med den högre bidragsnivån fick 49 procent tilläggsbidrag. Motsvarande andel för dem som studerade med det generella bidraget var 17 procent. Skillnaderna i andelen med tilläggsbidrag kan bl.a. förklaras av att det skiljer i ålder mellan de olika grupperna och att äldre studerande oftare har barn.

Indikatorn mäter studiestödets rekryterande och utjämnande effekt.

Studieekonomi

Indikator: Studiemedlens allmänna köpkraft i en jämförelse med konsumentprisindex

En jämförelse med konsumentprisindex (KPI) visar att studiemedlens allmänna köpkraft under 2012 var den högsta sedan studiemedelssystemet infördes 1965. Detta tyder på att studiemedlens värde står sig relativt väl. Den ökade köpkraften kan förklaras av att studiemedlen höjdes både 2010 och 2011.

Indikatorn mäter studiestödets rekryterande och utjämnande effekt.

Lånebenägenhet och den enskildes skuldsättning

Indikator: Antal studerande som tog studielån i förhållande till antal studerande med studiebidrag (s.k. lånebenägenhet)

Antalet studerande som tar studielån i förhållande till antalet studerande med studiebidrag, dvs. lånebenägenheten, har minskat kontinuerligt sedan studiestödsreformen 2001. Sedan 2009 har lånebenägenheten endast förändrats marginellt. Lånebenägenheten för samtliga utbildningsnivåer var 67,2 procent under 2012 jämfört med 66,9 procent 2011.

Indikatorn mäter studiestödets rekryterande och utjämnande effekt.

Indikator: Andel utlandsstuderande med studielån

Utlandsstuderande är mer benägna att ta lån än de som studerar i Sverige. Under 2012 var andelen utlandsstuderande som hade studielån ca 83 procent, vilket är något högre än föregående år.

Indikatorn mäter studiestödets rekryterande och utjämnande effekt samt effekten på samhällsekonomin.

Indikator: Andel studerande med studielån på eftergymnasial nivå med merkostnads- och tilläggs lån

Antalet studerande med studielån som även har tilläggs lån minskade under 2012. I genomsnitt tog totalt 6 procent av de studerande med studielån även tilläggs lån under 2012. Under 2012 fick nära 15 000 personer med studielån tilläggs lån för studier i Sverige på eftergymnasial nivå, vilket är en minskning med drygt 6 procent jämfört med 2011.

Antalet stödtagare med merkostnadslån för t.ex. undervisningsavgifter, dubbel bosättning eller resor mellan hemorten och studieorten för studier i Sverige ökade något under 2012. Andelen studerande med studielån på eftergymnasial nivå som även tog merkostnadslån var 3 procent, vilket är en marginell ökning jämfört med tidigare år. Under året hade 6 200 personer merkostnadslån för studier på eftergymnasial nivå i Sverige. Av dessa var 64 procent kvinnor och 36 procent män.

Utlandsstuderande är den grupp som oftast tar merkostnadslån. Andelen utlandsstuderande med studielån som tog merkostnadslån under 2012 var 47 procent. Merkostnadslån till utlandsstuderande får lämnas för exempelvis resor, försäkring och undervisningsavgifter. Cirka 12 500 studerande fick under 2012 lån till undervisningsavgifter, medan lån till resor lämnades till ca 8 900 studerande och lån till försäkring till ca 6 100 studerande.

Indikatorn mäter studiestödets rekryterande och utjämnande effekt samt effekten på samhällsekonomin.

Indikator: Studerandes lånebenägenhet i olika åldersgrupper och på olika utbildningsnivåer

Lånebenägenheten vid studier på grundskolenivå minskade något under 2012 och var 34 procent. Vid studier på gymnasial nivå minskade lånebenägenheten marginellt jämfört med föregående år och uppgick till 54 procent. Lånebenägenheten vid studier på eftergymnasial nivå i Sverige ökade marginellt jämfört med föregående år och uppgick till ca 72 procent under 2012.

Män tar oftare studielån än kvinnor. Under 2012 tog 68,4 procent av männen lån jämfört med 66,4 procent av kvinnorna. Speciellt stor är skillnaden för studerande på grundskolenivå. Där är andelen studerande män som hade studielån 45 procent jämfört med 30 procent för studerande kvinnor.

Lånebenägenheten varierade inte enbart mellan studerande på olika studienivåer utan även mellan olika åldersgrupper. De yngsta och de äldsta studiemedelstagarna var de som i minst omfattning valde att ta studielån. För ungdomar i åldern 20–24 år uppgick lånebenägenheten till 65 procent under 2012. Mest lånade studerande i åldern 25–29 år, där 78 procent tog lån.

Indikatorn mäter studiestödets effekt på samhällsekonomin.

Indikator: Genomsnittlig skuld på annuitetslån för nya återbetalningsskyldiga fördelat på studienivå och kön

De studerande som har tagit lån för eftergymnasiala studier i Sverige och som började betala tillbaka på sin skuld under 2012 har lånat i genomsnitt 133 100 kronor. Denna grupp kan ha studerat på flera utbildningsnivåer, men har inte haft studiemedel för utlandsstudier. För dem som har studerat på eftergymnasial nivå och som helt eller delvis studerat utomlands var skuldsättningen i genomsnitt 245 200 kronor. Utlandsstuderande är mer benägna att ta studielån än de som studerar i Sverige.

Av samtliga låntagare som blev återbetalningsskyldiga den 1 januari 2013 hade 89 procent en skuld som var lägre än 200 000 kronor. Av låntagarna hade 1 procent en skuld på 500 000 kronor eller mer. Jämfört med dem som blev återbetalningsskyldiga den 1 januari 2012 har skuldsätt-

ningen ökat något för samtliga utbildningsnivåer och särskilt för de som har studerat utomlands. För studerande utomlands var den genomsnittliga skuldsättningen 11 000 kronor högre.

Indikatorn mäter studiestödets effekt på samhällsekonomin.

Låntagare och den totala studieskulden

Indikator: Total studieskuld, varav andel osäkra fordringar

Av den totala studieskulden på 194,4 miljarder kronor 2012 har CSN bedömt att 27,7 miljarder kronor, eller ca 14 procent, utgörs av osäkra fordringar som riskerar att skrivas av. Andelen osäkra fordringar är oförändrad jämfört med 2011. Vidare har CSN bedömt att 0,7 miljarder kronor av den totala utestående fordran på 1,2 miljarder kronor i fråga om återkrav av studiestöd är osäkra.

Indikatorn mäter studiestödets effekt på samhällsekonomin.

Indikator: Andel inbetalt årsbelopp för bosatta utomlands jämfört med bosatta i Sverige

Återbetalningen av studielån minskade något under 2012. Jämfört med 2011 betalades det in ca 0,2 miljarder kronor mindre till CSN. Totalt betalades det in drygt 13 miljarder kronor inklusive räntor och avgifter. Av de årsbelopp som debiterades 2012 betalades 93 procent in när det gäller låntagare bosatta i Sverige. Denna andel har varit stabil under de senaste fem åren. Motsvarande andel för låntagare bosatta utomlands var 68 procent, vilket är en minskning med 2 procentenheter jämfört med 2011.

Indikatorn mäter studiestödets effekt på samhällsekonomin.

Indikator: Antal personer som har beviljats nedsättning av det belopp som ska betalas tillbaka under året och totalt värde på nedsättningen

Återigen sjunker antalet personer som har fått nedsatt årsbelopp. Under 2012 fick 162 100 personer beslut om nedsättning, vilket är 2 000 färre än under 2011. Värdet av nedsättningarna är 1,13 miljarder kronor, vilket är en minskning med 3 procent jämfört med 2011.

Indikatorn mäter studiestödets effekt på samhällsekonomin.

Indikator: Antal beviljade avskrivningsärenden fördelat på skäl och totalt avskrivet belopp

Under 2012 fick ca 53 000 låntagare sina skulder helt eller delvis avskrivna, vilket är en minskning med 9 000 personer jämfört med 2011. Det totala avskrivna beloppet under 2012 var 627 miljoner kronor, vilket var en minskning med 27 miljoner kronor jämfört med föregående år.

Indikatorn mäter studiestödets effekt på samhällsekonomin.

Indikator: Antal personer där krav på återbetalning av studiestöd har överförts till Kronofogdemyndigheten och den ackumulerade fordran hos myndigheten

I slutet av 2012 hade ca 90 000 personer, 51 procent kvinnor och 49 procent män, krav på återbetalning av studiestöd som överförts till Kronofogdemyndigheten. Det är en minskning med 4 000 personer jämfört med 2011. Den ackumulerade fordran hos Kronofogdemyndigheten som avser studiestöd uppgick vid årets slut till 988 miljoner kronor, vilket är en ökning med drygt 8 procent jämfört med 2011. Andelen av alla återbetalningsskyldiga låntagare som har en skuld hos Kronofogdemyndigheten har minskat något jämfört med de senaste fyra åren och uppgick 2012 till 7,2 procent.

Indikatorn mäter studiestödets effekt på samhällsekonomin.

Indikator: Total fordran på utomlands bosatta återbetalare, varav andel osäkra fordringar

Cirka 66 000 återbetalare, 56 procent kvinnor och 44 procent män, var den 31 december 2012 bosatta utomlands, vilket är en ökning med ca 2 500 låntagare jämfört med 2011. Den totala fordran hänförlig till de tre återbetalningssystemen när det gäller utlandsbosatta återbetalare uppgick vid slutet av 2012 till 14,5 miljarder kronor, vilket är en ökning med 4 procent jämfört med 2011. Lånetypen studielån fortsätter med 7,1 miljarder kronor stå för den största delen av de utlandsbosattas skulder. Av den totala fordran när det gäller utlandsbosatta återbetalare avser 4 miljarder kronor, eller ca 28 procent, osäkra fordringar.

Indikatorn mäter studiestödets effekt på samhällsekonomin.

Resultatanalys

Mot bakgrund av de indikatorer som redovisats är regeringens samlade bedömning att målen om studiestödets rekryterande och utjämnande effekt har uppnåtts. Regeringen anser vidare att nuvarande lånesystem i stort sett fungerar bra och därmed har en god effekt på samhällsekonomin över tid. Det finns dock fortfarande brister i systemet när det gäller dem som är bosatta utomlands. När det gäller studiestödsadministrationen fungerar ärendehanteringens vid CSN väl, och hanteringen av överklaganden vid ÖKS har nått ett godkänt resultat enligt regeringen.

Hanteringen av kreditförluster på studielån anpassas till budgetlagen

Propositionen

Regeringen redovisar bedömningen att budgetlagens (2011:203) bestämmelser om finansiering av förväntad förlust bör tillämpas fullt ut på nyutlåning av studielån från och med 2014. Förluster på äldre lån bör hanteras som hittills genom att anslag belastas först när förlusten är konstaterad. Ränteinbetalningarna från studerande får disponeras för att betala räntekostnaderna till Riksgäldskontoret. Därmed avskaffas bruttoredovisningen av räntor. Detta medför att två nya anslag tillkommer inom utgiftsområdet, anslaget 1:3 *Avsättning för kreditförluster* och anslaget 1:4 *Statens utgifter för studiemedelsräntor* samt att medel överförs till dessa från det tidigare anslaget 1:3 *Studiemedelsräntor m.m.*

I budgetlagen finns det bestämmelser om statens utlåning. Bestämmelserna i 6 kap. 4 och 5 §§ budgetlagen ska enligt lagens övergångsbestämmelser, i fråga om studielån enligt studiestödslagen (1999:1395), tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2014 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 15 avsnitt 3.8.3, bet. 2012/13:UbU2, rskr. 2012/13:125). Dessa bestämmelser rör bl.a. den ränta som ska tas ut för ett lån och finansieringen av förväntad förlust.

En tillämpning av budgetlagens bestämmelser för studielån innebär att statens kostnader för studielån synliggörs på budgetens utgiftssida, dels kostnaderna för kreditförluster, dels nettokostnaderna för studiemedelsräntor.

Budgetlagens bestämmelser om förväntad förlust avses tillämpas fullt ut på nyutlåning medan stocken av befintliga lån hanteras som hittills med finansiering av konstaterad förlust. Skälet till detta är att man vill få hanterbara effekter på statens budget.

Utskottets överväganden

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömningar.

Anslag och bemyndiganden inom utgiftsområde 15 Studiestöd

Regeringen föreslår att sammanlagt drygt 21 miljarder kronor ska anvisas till åtta anslag inom utgiftsområde 15 Studiestöd för budgetåret 2014. Det är drygt 1 miljard kronor mindre än anslagna medel för 2013. Anslagsförändringarna för budgetåret 2014 inom utgiftsområde 15 beror bl.a. på att utgifterna bedöms minska på grund av förändrade makroekonomiska förutsättningar och förändrade volymer m.m. Vidare bedöms utgifterna öka något på grund av föreslagna satsningar och de satsningar som riksdagen tidigare har beslutat om.

I fyra motioner (S, MP, SD och V) finns förslag om anslag som innebär en högre nivå än vad regeringen föreslagit. När det gäller anslaget 1:1 *Studiehjälp* finns ett motionsyrkande (S) som innebär en höjning av anslaget och ett motionsyrkande (SD) som innebär en minskning av anslaget. När det gäller anslaget 1:2 *Studiemedel*, som regeringen föreslår ska anvisas drygt 14 miljarder kronor, finns tre motförslag (S, MP och V) som i varierande utsträckning ligger över regeringens förslag. Ett förslag (SD) ligger på en lägre nivå än regeringens. När det gäller anslaget 1:4 *Statens utgifter för studiemedelsröntor* finns ett motionsyrkande (V) som innebär en lägre nivå än den som regeringen föreslår. Motionsförslaget bygger dock på en höjning av anslaget 1:2 *Studiemedel* som skulle innebära en minskad belastning på anslaget 1:4 *Statens utgifter för studiemedelsröntor*.

Regeringens övriga fem förslag om anslag har inte föranlett några motionsyrkanden. I två motioner (SD) finns ett förslag om ett nytt anslag, komvux och yrkeshögskolan.

Propositionens och motionernas förslag om anslag redovisas i bilaga 2.

Regeringens förslag om bemyndigande för upplåning i Riksgäldskontoret har lett till ett motionsyrkande med förslag om ett högre bemyndigande (S). I en motion (V) yrkas avslag på regeringens förslag om en höjning av fribeloppet.

1:1 Studiehjälp

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar 3 382 155 000 kronor till anslaget 1:1 *Studiehjälp* för budgetåret 2014 i beslutet om anslagen inom utgiftsområde 15.

Därmed bifalls propositionen och motionerna avslås.

Jämför särskilda yttrandena 1 (S) och 3 (SD).

Propositionen

Anslaget får användas för utgifter för studiehjälp i form av studiebidrag, extra tillägg och inackorderingstillägg enligt studiestödslagen (1999:1395). Anslaget får användas för utgifter för ersättning till svenska elever utomlands för vissa resor. Anslaget får användas för utgifter för kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 3 382 155 000 kronor till anslaget 1:1 *Studiehjälp* för budgetåret 2014.

Regeringen beräknar och föreslår förändringar på anslagsnivån för 2014 enligt följande.

Anslagsförändringar till följd av föreslagna och beslutade reformer och besparingar

Regeringen avser att införa en kostnadsersättning för elever i gymnasial lärlingsutbildning fr.o.m. 2014. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 52,9 miljoner kronor 2014.

Anslagsförändringar till följd av förändrade volymer

Drygt 98 procent av de elever som avslutar grundskolans årskurs 9 påbörjar gymnasieskolan samma år. Andelen är ungefär lika stor för kvinnor som för män. Ytterligare ett antal påbörjar gymnasiestudierna nästföljande år. Utgifterna för studiehjälp är därför främst beroende av utvecklingen av befolkningen i åldern 16–20 år. Befolkningsframskrivningar från Statistiska centralbyrån visar att antalet ungdomar i aktuella åldrar nådde sin topp under 2009 och kommer att minska med knappt 15 procent under perioden 2011–2017. Mot denna bakgrund bedöms utgifterna minska såväl för studiebidraget och inackorderingstillägget som för det extra tillägget. Sammantaget bedöms utgifterna minska med ca 142,5 miljoner kronor under 2014.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:Ub566 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 1 i denna del föreslås en ökning av anslaget med 300 miljoner kronor.

I motionen framhålls att barnbidraget och studiehjälpen är en central del av den generella välfärden. Barnbidraget och studiehjälpen bidrar till en positiv fördelning utan att skapa stigmatisering eller marginaleffekter. Barnbidraget och studiehjälpen bör höjas med 100 kronor i månaden till 1 150 kronor.

I kommittémotion 2013/14:Ub519 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) i denna del föreslås en minskning av anslaget med 8,4 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

Studiehjälpen betalas i allmänhet ut från det att man har fyllt 16 år. Den består av studiebidrag, extra tillägg och inackorderingstillägg. Studiebidraget uppgår till 1 050 kronor per månad och betalas ut för ett normalt läsår med 40 veckor under tio månader. Det extra tillägget uppgår till 855, 570 eller 285 kronor per månad. Behovet av tillägget prövas mot elevens och föräldrarnas ekonomiska förhållanden (2 kap. 1, 3 och 7 §§ studiestödslagen [1999:1395]).

Inom studiestödssystemet finns det flera olika stödformer som syftar till att utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen. Studerande inom gymnasieskolan kan t.ex. få det extra tillägg som syftar till att öka möjligheterna för ungdomar i inkomstsvaga hushåll att studera och därmed undanröja sociala hinder för utbildning. Det extra tillägget har setts

över inom ramen för 2012 års studiehjälsutredning (U 2012:02, dir. 2011:122). Utredningen har lämnat sitt betänkande Moderniserad studiehjälp (SOU 2013:52) som för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Utskottet vill inte föregripa denna beredning.

Allmänt barnbidrag betalas ut för varje barn fr.o.m. månaden efter barnets födelse t.o.m. det kvartal då barnet fyller 16 år. Sedan 2005 är nivån på barnbidraget 1 050 kronor i månaden. Den 1 juli 2010 trädde en lagändring i kraft (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, rskr. 2009/10:348) som innebar en höjning av flerbarnstillägget med 50 kronor per månad för det andra barnet (till 150 kronor per månad), 100 kronor för det tredje barnet (till 454 kronor per månad), 150 kronor för det fjärde barnet (till 1 010 kronor per månad) samt 200 kronor för det femte och varje ytterligare barn (till 1 250 kronor per månad).

Utskottet anser sammanfattningsvis att regeringens förslag är väl avvägt. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2013/14:Ub519 (SD) i denna del och 2013/14:Ub566 (S) yrkande 1 i denna del.

1:2 Studiemedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar 14 034 163 000 kronor till anslaget 1:2 *Studiemedel* för budgetåret 2014 i beslutet om anslagen inom utgiftsområde 15.

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395) i aktuell del. Därmed höjs fribeloppet. Vidare innebär lagförslaget att den övre åldersgränsen för rätt till studiemedel höjs från 54 år till 56 år och att nedtrappningen i rätten att låna inom studiemedelssystemet ska ske mellan 47 och 56 års ålder.

Därmed bifalls propositionen och motionerna avslås.

Jämför särskilda yttrandena 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Propositionen

Anslaget får användas för utgifter för studiemedel i form av studiebidrag och tilläggsbidrag enligt studiestödslagen (1999:1395). Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift för studiebidrag enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift. Anslaget får användas för utgifter för retroaktiva utbetalningar av vissa former av studiestöd som upphört.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 14 034 163 000 kronor till anslaget 1:2 *Studiemedel* för budgetåret 2014.

Regeringen föreslår att fribeloppet, dvs. den högsta inkomst en studerande får ha per kalenderhalvår utan att studiemedlen minskas, ska höjas med ca 30 000 kronor per kalenderår räknat från 2013 års nivå. Den nya

fribeloppsnivån ska gälla fr.o.m. den 1 januari 2014. Fribeloppet vid 20 veckors heltidsstudier under ett kalenderhalvår föreslås öka från 160 procent till 193,71 procent av prisbasbeloppet räknat utifrån 2013 års nivå. Studiestödslagen (1999:1395) ska ändras i enlighet med detta. Fribeloppsnivåerna är knutna till studieomfattning och ska anpassas därefter.

Regeringen föreslår vidare att den övre åldersgränsen för rätt till studiemedel höjs från 54 år till 56 år. I dagens samhälle där det ställs krav på kompetensutveckling under i princip hela yrkeslivet är det viktigt att möjligheter till finansiering av studier finns jämförelsevis högt upp i åldrarna. Regeringen föreslår därför att den övre åldersgränsen för rätt till studiemedel höjs. Nedtrappningen i rätten att låna inom studiemedelssystemet ska ske mellan 47 och 56 års ålder. Det innebär att åldern för rätt till studiemedel höjs med två år, liksom åldern för när nedtrappning i rätten att låna inom studiemedelssystemet ska ske. De nya åldersgränserna ska gälla för studier som bedrivs fr.o.m. den 1 juli 2014. Studiestödslagen (1999:1395) ska ändras i enlighet med detta.

Regeringen gör bedömningen att den tillfälliga satsningen på arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år som saknar fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning bör förlängas så att dessa ungdomar under vissa förutsättningar kan få den högre bidragsnivån inom studiemedlen även för studier på grundläggande eller gymnasial nivå som påbörjas under 2014. Studiestödsförordningen (2000:655) bör ändras i enlighet med detta.

Regeringen beräknar och föreslår förändringar av anslagsnivån för 2014 enligt följande.

Anslagsförändringar till följd av föreslagna och beslutade reformer och besparingar

I propositionen Vårändringsbudget för 2013 har regeringen föreslagit en anpassning av åtgärderna inom utbildningssystemet för 2013 och aviserat en fortsatt satsning 2014. Förslaget på utbildningsområdet innebär en tillfällig ökning av medlen till utbildningsplatser inom yrkesinriktad och viss teoretisk vuxenutbildning på gymnasial nivå, motsvarande 7 000 platser samt tillfälliga medel för utbildningsplatser inom universitet och högskolor, motsvarande 1 400 platser för ingenjörsutbildningar och sjuksköterskeutbildningar. Den föreslagna satsningen bedömdes öka utgifterna för studiemedel med 408,6 miljoner kronor 2013. Regeringen föreslår att satsningen fortsätter under 2014 med motsvarande antal platser och föreslår därför att anslaget ökas med 408,6 miljoner kronor 2014.

Regeringen har beslutat att lärar- och förskollärarytbildningar vid Stiftelsen waldorflärlärarhögskolan ska berättiga till studiestöd. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 4,8 miljoner kronor 2014.

Den föreslagna höjningen av fribeloppet med ca 30 000 kronor innebär en anslagshöjning med 49,6 miljoner kronor 2014.

Åldern för rätt till studiemedel höjs med två år liksom åldern för när nedtrappning i rätten att låna inom studiemedelssystemet ska ske. Detta innebär att anslaget ökas med 32,1 miljoner kronor 2014.

Den tillfälliga satsningen där den högre bidragsnivån inom studiemedlen i vissa fall kan lämnas till studerande som är yngre än 25 år bör förlängas med ett år, vilket innebär en anslagshöjning med 127,6 miljoner kronor 2014.

För att skapa ytterligare flexibilitet när det gäller yrkeshögskolans utbud av utbildningar bedömer regeringen att möjligheten att anordna utbildningar utan statsbidrag bör utnyttjas. De studerande bör dock kunna beviljas studiestöd för dessa utbildningar. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 3,8 miljoner kronor.

Med anledning av att medlen till kompletterande utbildningar för personer med utländsk examen enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning ökar med motsvarande ca 100 helårsstudenter föreslår regeringen att anslaget ökas med 3,8 miljoner kronor 2014.

Lärlingsutbildning för vuxna (lärlingsvux) har inte nått den omfattning som regeringen tidigare beräknat och som det finns avsatta medel för. Regeringen föreslår därför att anslaget minskas med 10 miljoner kronor 2014.

Anslagsförändringar till följd av förändrade makroekonomiska förutsättningar

Jämfört med de makroantaganden som låg till grund för beräkningen av anslagsnivån i budgetpropositionen för 2013 bedöms anslagsbelastningen minska med 31,8 miljoner kronor 2014.

Anslagsförändringar till följd av förändrade volymer

Utgiftsnivån bedöms minska med 493 miljoner kronor 2014 jämfört med 2013. Jämfört med de antaganden om antalet studiemedelstagare under 2013 som låg till grund för beräkningen av anslagsnivån i budgetpropositionen för 2013 bedöms antalet studiemedelstagare minska.

Anslagsförändringar till följd av övriga skäl

Regleringsbeloppet när det gäller den statliga ålderspensionsavgiften blir ca –209 miljoner kronor, jämfört med –154 miljoner kronor för 2013. Regleringsbeloppet fastställs av Försäkringskassan och utgör skillnaden mellan den löpande inbetalda preliminära avgiften och den statliga ålderspensionsavgiften.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:Ub566 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget ökas med 595 miljoner kronor utöver regeringens förslag. Behoven av utbildning är stora. För individen handlar det om att få bättre möjligheter till ett arbete. Det finns ett tydligt samband mellan arbetslöshet och utbildningsnivå. För samhället handlar det om att tillgodose efterfrågan på kvalificerad arbetskraft och stärka Sveriges konkurrenskraft. Motionärerna avsätter därför medel till studiemedel för de utbildningsplatser som föreslås inom utgiftsområdena 16 Utbildning och universitetsforskning och 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

I kommittémotion 2013/14:Ub520 av Jabar Amin m.fl. (MP) i denna del föreslås en höjning av anslaget med 890 miljoner kronor. En av de viktigaste åtgärderna för att garantera en öppen och tillgänglig högre utbildning är att möjliggöra för alla, oavsett bakgrund, att studera. Motionärerna vill förbättra förutsättningarna för studerande föräldrar genom att öka tillägget för studenter med barn med 100 kronor per barn i åldern 1–2 år samt med 50 kronor för barn i åldern 3–5 år. 25 miljoner kronor avsätts per år för detta ändamål. Satsningar på fler utbildningsplatser inom högre utbildning, yrkeshögskola, folkhögskola och kommunal vuxenutbildning föranleder i motsvarande omfattning finansiering för studiemedel. 865 miljoner kronor beräknas för 2014.

I kommittémotion 2013/14:Ub519 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) i denna del föreslås en minskning av anslaget med 26,2 miljoner kronor.

I partimotion 2013/14:Ub459 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 i denna del föreslås sammantaget att anslaget höjs med 4 418 miljoner kronor.

Motionärerna föreslår att totalbeloppet för studiemedlet höjs med 750 kronor per månad. Bidragsdelen bör höjas från dagens nivå på 31,1 procent till 34,5 procent 2014. Samtidigt bör det högre bidraget höjas till 80 procent av totalbeloppet. Detta innebär en ökning av anslaget med 2,4 miljarder kronor 2014.

Vidare föreslår motionärerna satsningar på ytterligare utbildningsplatser inom högskola och vuxenutbildning, vilket medför ökade studiemedelskostnader med 2,1 miljarder kronor 2014.

Motionärerna föreslår även en satsning på lön under utbildningen på specialistsjuksköterskeutbildningen. Detta innebär minskade studiemedelskostnader med 30 miljoner kronor 2014. Dessutom bör tandhygienistutbildningen förlängas, vilket medför ökade kostnader med 3 miljoner kronor.

Anslaget minskar med 5 miljoner kronor eftersom motionärerna säger nej till det föreslagna stödet till waldorfläro-utbildningar.

I motionen föreslås vidare i yrkande 2 att regeringens förslag till höjt fribelopp avslås. Motionens förslag innebär en minskning av anslaget med 50 miljoner kronor. I motionen framhålls att det tidigare har gjorts rimliga höjningar av fribeloppet. Motionärerna anser dock att gränsen för hur mycket fribeloppet kan höjas är nådd. Därför avstyrks regeringens förslag att höja fribeloppet med ytterligare ca 30 000 kronor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla det livslånga lärandets centrala roll i studiemedelssystemet. I det kunskapssamhälle som vi befinner oss i blir det livslånga lärandet en nödvändighet för alla människor. Alla måste vara öppna för att skaffa sig nya kunskaper hela livet. Det måste därför finnas goda förutsättningar för studier oavsett var i livet man befinner sig.

Utskottet vill vidare framhålla både regeringens tidigare och nu aktuella satsningar på nya utbildningsplatser. Satsningarna leder till ökade behov av studiemedel. Utskottet delar regeringens bedömning att den tillfälliga satsningen på arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år som saknar fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning bör förlängas så att dessa ungdomar under vissa förutsättningar kan få den högre bidragsnivån inom studiemedlet även för studier på grundläggande eller gymnasial nivå som påbörjas under 2014.

När det gäller nivån på studiemedlen vill utskottet påminna om att riksdagen vid upprepade tillfällen under senare år har ställt sig bakom höjningar av studiemedelsbeloppet. I budgetpropositionen för 2010 höjdes studiemedelsbeloppet med 431 kronor per studiemånad fr.o.m. den 1 januari 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 15, bet. 2009/10:UbU2, rskr. 2009/10:127). Studiemedlet höjdes med ytterligare 498 kronor per studiemånad fr.o.m. den 1 juli 2011 (prop. 2010/11:1 utg.omr 15, bet. 2010/11:UbU2, rskr. 2010/11:136).

Som framgår av den nu aktuella budgetpropositionen visar en jämförelse med konsumentprisindex (KPI) att studiemedlens allmänna köpkraft under 2012 var den högsta sedan studiemedelssystemet infördes 1965 (prop. 2013/14:1 utg.omr. 15 s. 26). Detta tyder på att studiemedlens värde står sig relativt väl. Den ökade köpkraften kan förklaras av att studiemedlen höjdes både 2010 och 2011.

Utskottet vill påminna om att fribeloppet den 1 januari 2011 höjdes med ca 30 000 kronor per år (prop. 2009/10:1 utg.omr. 15, bet. 2009/10:UbU2, rskr. 2009/10:127). Utskottet välkomnar den nu föreslagna ytterligare höjningen av fribeloppet. Höjningen underlättar omställning genom att ekonomiskt underlätta för yrkesverksamma att studera vidare. Höjningen ger studerande en ökad stimulans att arbeta vid sidan av studierna och därmed få möjlighet att tidigt skaffa sig arbetslivserfarenhet.

Utskotten vill understryka vikten av att det finns möjligheter till finansiering av studier jämförelsevis högt upp i åldrarna. I dagens samhälle ställs krav på kompetensutveckling under i princip hela yrkeslivet. Vid 54 års ålder, dvs. dagens åldersgräns för rätt till studiemedel, återstår för de flesta personer fortfarande många år av aktiv yrkesverksamhet. Under en så lång tidsperiod är det troligt att individen kan behöva genomgå någon form av utbildning för att kunna ställa om till de krav som ställs i arbetslivet. Det är därför rimligt att det finns möjligheter att utbilda sig både inom sitt yrke och för en ny yrkesinriktning även för den som är något äldre. Utskottet välkomnar därför regeringens förslag att den övre åldersgränsen för rätt

till studiemedel ska höjas. Således bör åldern för rätt till studiemedel höjas med två år, liksom åldern för när nedtrappning i rätten att låna inom studiemedelssystemet ska ske.

Utskottet har ovan redovisat regeringens satsningar och reformer. Utskottet anser sammanfattningsvis att regeringens förslag är väl avvägt. Därmed tillstyrks propositionen, medan motionerna 2013/14:Ub519 (SD) i denna del, 2013/14:Ub459 (V) yrkande 1 i denna del, 2013/14:Ub520 (MP) i denna del och 2013/14:Ub566 yrkande 1 i denna del avstyrks.

1:3 Avsättning för kreditförluster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar 1 542 096 000 kronor till anslaget 1:3 *Avsättning för kreditförluster* för budgetåret 2014 i beslutet om anslagen inom utgiftsområde 15.

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395) i denna del. Det innebär att tillägglånet inom studiemedlen höjs från 0,99 till 1,98 procent av prisbasbeloppet per vecka för en heltidsstuderande, vilket motsvarar en höjning med ca 1 900 kronor per studiemånad fr.o.m. den 1 januari 2014. Tillägglån ska även få lämnas för studier på deltid fr.o.m. den 1 juli 2014.

Därmed bifalls propositionen.

Propositionen

Anslaget 1:3 *Avsättning för kreditförluster* får användas för avsättning till kreditreserv för utgifter för konstaterade förluster på utlåning t.o.m. 2013 samt för förväntade förluster på nyutlåning fr.o.m. 2014 enligt studiestödslagen (1999:1395). Anslaget får även användas för avsättning till kreditreserv för att täcka kostnader för nedskrivning och inlösen av vissa studielån med statlig kreditgaranti samt för avskrivning av återkrav som avser lån. Anslaget är nytt. Regeringen redovisar att budgetlagens (2011:203) bestämmelser om finansiering av förväntad förlust ska tillämpas fullt ut på nyutlåning av studielån fr.o.m. 2014.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 542 096 000 kronor till anslaget 1:3 *Avsättning för kreditförluster* budgetåret 2014.

Regeringen föreslår att tillägglånet inom studiemedlen höjs från 0,99 till 1,98 procent av prisbasbeloppet per vecka för en heltidsstuderande, vilket motsvarar en höjning med ca 1 900 kronor per studiemånad fr.o.m. den 1 januari 2014. Tillägglån ska även få lämnas för studier på deltid fr.o.m. den 1 juli 2014. Studiestödslagen (1999:1395) föreslås ändras i enlighet med detta.

Anslagsförändringar till följd av föreslagna och beslutade reformer och besparingar

Beloppen beräknas utifrån förväntad nyutlåning utifrån de satsningar som presenteras i budgetpropositionen.

Regeringen föreslår att tilläggslånet i studiemedlen höjs och att tilläggslånet även får lämnas för studier på deltid. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 17,7 miljoner kronor 2014.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att den högsta inkomst en studerande får ha per kalenderår utan att studiemedlen minskas, det s.k. fribeloppet, höjs med ca 30 000 kronor. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 4,3 miljoner kronor 2014.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att den övre åldersgränsen för rätt till studiemedel höjs med två år, liksom åldersgränsen för nedtrappningen i rätten att låna inom studiemedelssystemet. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 2,8 miljoner kronor 2014.

Regeringen bedömer att den tillfälliga satsningen där den högre bidragsnivån inom studiemedlen i vissa fall kan lämnas till studerande som är yngre än 25 år bör förlängas med ett år. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 1,3 miljoner kronor 2014.

För att skapa ytterligare flexibilitet när det gäller yrkeshögskolans utbud av utbildningar bedömer regeringen att möjligheten att anordna utbildning utan statsbidrag bör utnyttjas. De studerande bör dock kunna beviljas studiestöd för dessa utbildningar. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 0,9 miljoner kronor 2014.

Regeringen föreslår vidare att anslaget ökas med 0,35 miljoner kronor 2014, med anledning av att medlen till kompletterande utbildningar för personer med utländsk examen enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning ökar med motsvarande ca 100 helårsstudenter.

Läringsutbildning för vuxna (lärlingsvux) har inte nått den omfattning som regeringen tidigare beräknat och som det finns avsatta medel för. Regeringen föreslår därför att anslaget minskas med 0,5 miljoner kronor 2014.

Anslagsförändringar till följd av förändrade makroekonomiska förutsättningar

Anslaget påverkas av förändrade makroekonomiska förutsättningar. Vid ändrade prisbasbelopp påverkas det totala studiemedelsbeloppet och därmed även studielånet som utgör grund för avsättning för förväntade förluster.

Anslagsförändringar till följd av förändrade volymer

Anslaget påverkas av att volymen av utlånade medel förändras samt av förändringar i förlustavskrivningar på lån tagna före 2014.

Anslagsförändringar till följd av överföring från andra anslag

I samband med att anslaget 1:3 *Studiemedelsröntor m.m.* avvecklas överförs medel därifrån till detta anslag, motsvarande konstaterade förluster, förväntade förluster och avskrivning av återkrav.

Regeringen föreslår att medel överförs från anslaget 1:3 *Studiemedelsröntor m.m.* till anslaget 1:3 *Avsättning för kreditförluster* med 1 515,2 miljoner kronor 2014.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts några motioner med anledning av propositionen. Utskottet välkomnar regeringens förslag och tillstyrker därmed propositionen.

1:4 Statens utgifter för studiemedelsröntor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar 1 602 121 000 kronor till anslaget 1:4 *Statens utgifter för studiemedelsröntor* för budgetåret 2014 i beslutet om anslagen inom utgiftsområde 15. Därmed bifalls propositionen och motionen avslås.

Jämför särskilt yttrande 4 (V).

Propositionen

Anslaget får användas för statens utgifter i fråga om nedsättning av studiemedelsröntor, för ränteutgifter på lån för återkrav av studiemedel och för avgifter till Riksgäldskontoret för studielån upplånade efter 1988 enligt studiestödslagen (1973:349), studiestödslagen (1999:1395) och lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa. För 2014 får anslaget även användas för den ränteutgift som rör kvartal 4, 2013, och för att täcka ett eventuellt underskott för 2013 på det tidigare anslaget 1:3 *Studiemedelsröntor*. Anslaget är nytt.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 602 121 000 kronor till anslaget 1:4 *Statens utgifter för studiemedelsröntor* för budgetåret 2014.

Anslagsförändringar till följd av föreslagna och beslutade reformer och besparingar

Beloppen beräknas utifrån förväntad nyutlåning utifrån de satsningar som presenteras i budgetpropositionen.

Regeringen föreslår att fribeloppet ska höjas med ca 30 000 kronor. Statens utgifter för studiemedelsröntor bedöms därför öka med 0,2 miljoner kronor 2014.

Den övre åldersgränsen för rätt till studiemedel höjs med två år, liksom den övre åldersgränsen för nedtrappning i rätten att låna inom studiemedels-systemet. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 0,1 miljon kronor under 2014.

Tilläggslånet inom studiemedlen ska höjas och tilläggslånet ska även lämnas för studier på deltid. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 1,2 miljoner kronor 2014.

Regeringen bedömer att den tillfälliga satsningen där den högre bidrags-nivån inom studiemedlen i vissa fall kan lämnas till studerande som är yngre än 25 år bör förlängas med ett år. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 0,05 miljoner kronor 2014.

För att skapa ytterligare flexibilitet när det gäller yrkeshögskolans utbud av utbildningar bedömer regeringen att möjligheten att anordna utbildning utan statsbidrag bör utnyttjas. De studerande bör dock kunna beviljas stu-diestöd för dessa utbildningar. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 0,09 miljoner kronor 2014.

Regeringen föreslår vidare att anslaget ökas med 0,01 miljon kronor 2014, med anledning av att medlen till kompletterande utbildningar för per-soner med utländsk examen enligt förordningen (2008:1101) om högskole-utbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning ökar med motsvarande ca 100 helårsstudenter.

Lärlingsutbildning för vuxna (lärlingsvux) har inte nått den omfattning som regeringen tidigare beräknat och som det finns avsatta medel för. Regeringen föreslår därför att anslaget minskas med 0,02 miljoner kronor 2014.

Anslagsförändringar till följd av förändrade makroekonomiska förutsättningar

De makroekonomiska förutsättningar som påverkar statens utgifter för stu-diemedelsräntor är nivån på upplåningsräntan i Riksgäldskontoret och prisbasbeloppet.

Anslagsförändringar till följd av förändrade volymer

Anslaget påverkas av att volymen av utlånade medel förändras.

Anslagsförändringar till följd av överföring från andra anslag

I samband med att anslaget 1:3 Studiemedelsräntor avvecklas överförs medel därifrån till detta anslag för tidigare beslutade satsningar motsva-rande statens utgifter för studiemedelsräntor beräknade enligt den presente-rade modellen.

Regeringen föreslår att medel överförs från anslaget 1:3 *Studiemedels-räntor m.m.* till anslaget 1:4 *Statens utgifter för studiemedelsräntor* med 1 600,5 miljoner kronor 2014.

Motionen

I partimotion 2013/14:Ub459 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskas med 4,3 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Skälet till den föreslagna minskningen är att motionärerna avvisar regeringens förslag om höjt fribelopp.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ovan ställt sig bakom regeringens förslag om höjt fribelopp. Således tillstyrker utskottet propositionens förslag rörande anslaget 1:4 *Statens utgifter för studiemedelsräntor* och avstyrker motion 2013/14:Ub459 (V) yrkande 1 i denna del.

1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar 61 150 000 kronor till anslaget 1:5 *Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk* för budgetåret 2014 i beslutet om anslagen inom utgiftsområde 15. Därmed bifalls propositionen.

Propositionen

Anslaget får användas för utgifter för bidrag till vissa elever med funktionsnedsättning i gymnasieskolan (Rg-bidrag). Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till kursdeltagare i teckenspråksutbildning för föräldrar till barn som är beroende av teckenspråk för sin kommunikation (TUFF).

Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift för bidrag till kursdeltagare i TUFF-utbildning. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till anordnare av TUFF-utbildning.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 61 150 000 kronor till anslaget 1:5 *Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk* för budgetåret 2014.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts några motioner med anledning av propositionen. Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar 27 000 000 kronor till anslaget 1:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* för budgetåret 2014 i beslutet om anslagen inom utgiftsområde 15.

Vidare bemyndigar riksdagen regeringen att under 2014 för det aktuella anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 700 000 kronor 2015.

Därmed bifalls propositionens förslag om anslagsnivå och bemyndigande.

Propositionen

Anslaget får användas för utgifter för produktion av studielitteratur för högskolestuderande som är synskadade, har nedsatt rörelseförmåga eller är dyslektiker och för utvecklingsprojekt i syfte att effektivisera produktionsmetoder.

Anslaget får även användas för utgifter för räntor och amortering av lån för att utveckla en talboksproduktion baserad på inläsning genom s.k. tal-syntes till den del dessa utgifter inte har finansierats med de medel som för budgetåret 2005 tilldelades det inom utgiftsområde 16 uppförda anslaget 25:74 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor*.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 27 000 000 kronor till anslaget 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål för budgetåret 2014.

Anslaget disponeras av Myndigheten för tillgängliga medier. Myndighetens namn var till och med 2012 Talboks- och punktskriftsbiblioteket.

Under 2012 ökade antalet producerade titlar. Kostnaderna för verksamheten minskade dock under 2012 eftersom andelen talböcker med syntetiskt tal, som framställs till en lägre kostnad, ökade.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* beställa produktion av studielitteratur som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 700 000 kronor 2015. Myndigheten för tillgängliga medier ansvarar för produktion av studielitteratur för högskolestuderande som är synskadade, har nedsatt rörelseförmåga eller är dyslektiker. Produktionen sker i form av beställningar under 2014 som innebär utgifter följande budgetår.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts några motioner med anledning av propositionen. Utskottet tillstyrker regeringens förslag. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag till bemyndigande.

1:7 Centrala studiestödsnämnden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar 343 827 000 kronor till anslaget 1:7 *Centrala studiestödsnämnden* för budgetåret 2014 i beslutet om anslagen inom utgiftsområde 15.

Vidare bemyndigar riksdagen regeringen att under 2014 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 200 205 000 000 kronor.

Därmed bifalls propositionens förslag om anslagsnivå och bemyndigande medan en motion avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S).

Propositionen

Anslaget används för Centrala studiestödsnämndens (CSN) förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 343 827 000 kronor till anslaget 1:7 *Centrala studiestödsnämnden* för budgetåret 2014.

Anslagsbeloppet inkluderar en höjning med 8 543 773 000 kronor (2,6 procent) för pris- och löneomräkning.

Regeringen gör bedömningen att en kostnadsersättning för elever i gymnasial lärlingsutbildning bör införas. För att säkerställa CSN:s hantering av detta föreslår regeringen att anslaget ökas med 4,1 miljoner kronor 2014.

För att säkerställa CSN:s hantering av de ytterligare förändringar som presenteras i budgetpropositionen föreslår regeringen att anslaget ökas med 1,7 miljoner kronor 2014.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 200 205 000 000 kronor.

Den totala skulden för studielån hos Riksgäldskontoret beräknas uppgå till ca 182 470 miljoner kronor vid utgången av 2013 för studielån tagna efter 1988. För 2014 beräknas nettoupplåningen till omkring 5 885 miljoner kronor, avskrivningar till 474 miljoner kronor och konvertering av äldre lån till lån upptagna i Riksgäldskontoret till 21 miljoner kronor. Därutöver beräknas behov av engångsvis upplåning för att finansiera räntekostnaderna i Riksgäldskontoret för kapitaliserade räntor på beräknade 11 400 miljoner kronor vid utgången av 2013 för att därmed få överensstämmelse mellan statens fordringar på studerande och statens upplåning.

Motionen

I kommittémotion 2013/14:Ub566 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 2 föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån intill ett belopp av 202 064 000 000 kronor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ovan tillstyrkt regeringens förslag om studiemedel och avstyrkt motstående motionsyrkanden. Det aktuella motionsyrkandet om bemyndigande om att ta upp lån i Riksgäldskontoret med ett annat belopp än vad regeringen föreslår följer av förslag som avstyrkts ovan.

Utskottet avstyrker motion 2013/14:Ub566 (S) yrkande 2 och tillstyrker regeringens förslag.

1:8 Överklagandenämnden för studiestöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar 12 629 000 kronor till anslaget 1:8 *Överklagandenämnden för studiestöd* för budgetåret 2014 i beslutet om anslagen inom utgiftsområde 15.

Därmed bifalls propositionen.

Propositionen

Anslaget används för Överklagandenämnden för studiestöds förvaltningskostnader.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 12 629 000 kronor till anslaget 1:8 Överklagandenämnden för studiestöd för budgetåret 2014.

Anslagsbeloppet inkluderar en höjning med 398 000 kronor (3,2 procent) för pris- och löneomräkning.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts några motioner med anledning av propositionen. Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Komvux och yrkeshögskolan (nytt anslag)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om ett nytt anslag för komvux och yrkeshögskolan.

Jämför särskilt yttrande 3 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:Ub519 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) i denna del föreslås ett nytt anslag, *Komvux och yrkeshögskolan*, inrättas och tillförs 300 miljoner kronor 2014. Motionärerna öronmärker resurser åt CSN jämte 5 000 nya platser på komvux samt 5 000 nya platser vid Myndigheten för yrkeshögskolan.

Ett förslag med samma innehåll återfinns i motion 2013/14:Ub468 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 2.

I bilaga 2 Regeringens och oppositionspartiernas anslagsförslag betecknas det nya föreslagna anslaget 99:1.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ovan tagit ställning för regeringens förslag inom utgiftsområde 15 Studiestöd. Utskottet vill erinra om att det i budgetpropositionen redovisas att en satsning på yrkesinriktad vuxenutbildning på gymnasial nivå (yrkesvux) inleddes 2009. Regeringen anser att medel bör avsättas så att verksamheten kan utökas med ytterligare ca 3 500 årsplatser under 2014. Regeringen aviserade vidare i budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1) en satsning på kommunal vuxenutbildning för personer i åldern 20–24 år. Regeringen föreslår därför en satsning som motsvarar ca 1 500 årsplatser 2014. Dessa förslag återfinns i budgetpropositionens del om utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (prop. 2013/14:1 utg.omr. 16 anslaget 1:14 *Statligt stöd till vuxenutbildning*). Utskottet behandlar den delen av budgetpropositionen i betänkande 2013/14:UbU1.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda motionerna 2013/14:Ub519 (SD) i denna del och 2013/14:Ub468 (SD) yrkande 2.

Särskilda yttranden

1. Anslagen m.m. för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd (S)

Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Håkan Bergman (S), Adnan Dibrani (S) och Cecilia Dalman Eek (S) anför:

Sverige är ett bra land. Men någonting håller på att gå sönder. Arbetslösheten har bitit sig fast. Skolresultaten faller. De anställda i vården behöver ta hand om allt fler gamla och sjuka. Människor far illa av vinstjakten i välfärden. Moderaterna lovade lägre arbetslöshet och minskat utanförskap. Ambitionen var inte fel. Men verkligheten visar att deras svar på varje samhällsproblem – att sänka skatten och privatisera – inte fungerar. Nu ser de inte längre vad som händer i vårt land. Vi socialdemokrater vill i stället se ett land där vi samlas för att utveckla vår samhällsmodell. Där vi ställer krav på varandra och hjälps åt. Där konkurrenskraft och anständighet går hand i hand. Sverige ska vara unikt. Vi ska bo i ett land där kvinnor och män går till jobbet, tar ansvar, känner sig trygga och just därför är fria. Där unga som i dag saknar arbete får en jobbigare morgon, men ett rikare liv. Därför finns ett mål som är viktigare än alla andra: Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020. Det kräver mer samarbete och investeringar i framtiden så att svenska företag kan växa och anställa. Så kan vi bäst ta oss an de stora framtidsutmaningarna, som att minska klimatförändringen och säkra tillväxten i den globala konkurrensen. Med fler jobb får vi också råd med en välfärd att vara stolta över. Sverige behöver en ny riktning. Våra prioriteringar är tydliga: Jobben är viktigast. Sedan kommer skolan och välfärden. Mindre klasser, förbättrad likvärdighet, fler utbildningsplatser på högskolan och investeringar i fungerande vård går före fler skattesänkningar.

I Socialdemokraternas budgetmotion föreslog partiet utgiftsramar för utgiftsområde 15. Riksdagen fastställde dock den 20 november 2013 andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gjorde en annan beräkning av statens inkomster för 2014 än vad som skulle bli fallet med Socialdemokraternas förslag. Det innebär att riksdagen för detta år nu har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om skatte- och avgiftsändringar som ska träda i kraft nästa år.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskar avstår vi från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 15. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 15

borde ha ökats med 895 miljoner kronor på det sätt som framgår av kommittémotion 2013/14:Ub566 (S) yrkande 1. Vi vill se följande inriktning av politiken inom utgiftsområde 15.

Behoven av utbildning är stora. För individen handlar det om att få bättre möjligheter till ett arbete, det finns ett tydligt samband mellan arbetslöshet och utbildningsnivå. För samhället handlar det om att tillgodose efterfrågan på kvalificerad arbetskraft och stärka Sveriges konkurrenskraft. När företag inte kan rekrytera personal med rätt kompetens kan vi inte stå och se på. När unga människor står utan såväl arbete som utbildning kan vi inte stå och se på. Vi behöver därför investera i utbildning. Vi avsätter medel för att finansiera kostnaderna för studiemedel m.m. för de utbildningsplatser som vi föreslår inom utgiftsområdena 16 Utbildning och universitetsforskning och 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Sammantaget avsätter vi 595 miljoner kronor mer än regeringen för år 2014.

Vidare vill vi framhålla att barnbidraget och studiehjälpen är en central del av den generella välfärden. Barnbidraget och studiehjälpen bidrar till en positiv fördelning utan att skapa stigmatisering eller marginaleffekter. Vi föreslår en höjning av barnbidraget och studiehjälpen med 100 kronor i månaden till 1 150 kronor. Vi avsätter 300 miljoner kronor för detta.

Om våra förslag hade bifallits av riksdagen borde riksdagen ha bemyndigat regeringen att under 2014 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån intill ett belopp av 202 064 000 000 kronor.

2. Anslagen m.m. för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd (MP)

Jabar Amin (MP) anför:

Miljöpartiet de gröna vill skapa ett hållbart samhälle där vi möter klimatutmaningen, ger alla barn en ärlig chans i skolan och skapar förutsättningar för nya jobb. Vi menar att Sverige i stället för ytterligare ett jobbskatteavdrag behöver en offensiv politik med investeringar i skola, klimat och jobb. Investeringar i klimatet och våra barns skolgång ger nya jobb och möjligheter samtidigt som det bygger vårt land starkt inför framtiden.

I Miljöpartiets budgetmotion föreslog partiet utgiftsramar för utgiftsområde 15. Riksdagen fastställde dock den 20 november 2013 andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gjorde en annan beräkning av statens inkomster för 2014 än vad som skulle bli fallet med Miljöpartiets förslag. Det innebär att riksdagen för detta år nu har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om skatte- och avgiftsändringar som ska träda i kraft nästa år.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi hade önskat avstår vi från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 15. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och

behandlas isolerat. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 15 borde ha ökats med 890 miljoner kronor på det sätt som framgår av kommittémotion 2013/14:Ub520 (MP). Vi vill se följande inriktning av politiken inom utgiftsområdet.

En av de viktigaste åtgärderna för att garantera en öppen och tillgänglig högre utbildning är att möjliggöra för alla, oavsett bakgrund, att studera. Miljöpartiet de gröna förbättrar förutsättningarna för studerande föräldrar genom att öka tillägget för studenter med barn, med 100 kronor per barn i åldern 1–2 år, samt med 50 kronor för barn i åldern 3–5 år. För det avsätter vi 25 miljoner kronor per år.

Sverige är jämfört med många länder ett förmånligt land att studera i. Men svenska studenter är högt skuldsatta när de lämnar högskolan. Detta trots att studiemedlet inte möjliggör mer än ett knapert leverne. För att möjliggöra för fler att studera på heltid, och för att skapa en mer rimlig försörjning för studenter, vill Miljöpartiet på sikt höja studiemedlet med 300 kronor per månad, genom en höjning av studiemedlets bidragsdel. Vi anslår 1,2 miljarder kronor fr.o.m. 2017 för detta ändamål.

Inom ramen för våra satsningar på fler utbildningsplatser inom högre utbildning, yrkeshögskola, folkhögskola och kommunal vuxenutbildning anslår vi i motsvarande omfattning finansiering för studiemedel (865 miljoner kronor). För specifikationer av antalet utbildningsplatser hänvisas till anslag inom utgiftsområdena 16 Utbildning och universitetsforskning samt utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

3. Anslagen m.m. för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd (SD)

Carina Herrstedt (SD) anför:

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn som betraktar värdekonserveratism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället. Partiets övergripande mål är att formera en demokratisk, politisk rörelse som slår vakt om den gemensamma nationella identitet som har utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling.

Sverigedemokraterna eftersträvar ett försiktigt framåtskridande som baseras på varsamhet, eftertanke och långsiktigt ansvarstagande. Vi eftersträvar ett demokratiskt, jämställt och miljövänligt samhälle där alla medborgare skyddas av, och är lika inför, lagen. Genom att kombinera frihet och trygghet, individualism och gemenskap hoppas vi kunna skapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välstånd, demokrati och en stark inre solidaritet.

Sverigedemokraterna står fritt från såväl socialismens som liberalismens ekonomiska teorier och kan därför inta ett pragmatiskt och verklighetsanpassat förhållningssätt i ekonomiska frågor. Förutsatt att det kan gagna Sverige och dess medborgare är vi öppna för samtal, diskussioner och samarbeten med alla andra partier.

I vår höstbudget stakar vi ut våra viktigaste visioner för de kommande åren. Vi visar att det inte måste finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra.

Rent statsfinansiellt är Sveriges ekonomiska utgångsläge relativt gott. Däremot biter sig arbetslösheten alltför fast vid oroväckande höga nivåer. Vår avsikt är att skapa förutsättningar för Sveriges befintliga arbetskraft att möta den efterfrågan som finns på arbetsmarknaden. Vi ser till skillnad från regeringen inte något egenvärde i att bedriva en överdriven utbudspolitik när det gäller lågutbildad eller okvalificerad arbetskraft.

Sverigedemokraterna ställer sig otvetydigt bakom de finanspolitiska hörnstenarnas överskottsmål för den offentliga sektorn, utgiftstak samt krav på kommuner och landsting om god ekonomisk hushållning.

I Sverigedemokraternas budgetmotion föreslog partiet utgiftsramar för utgiftsområde 15. Riksdagen fastställde dock den 20 november 2013 andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gjorde en annan beräkning av statens inkomster för 2014 än vad som skulle bli fallet med Sverigedemokraternas förslag. Det innebär att riksdagen för detta år nu har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om skatte- och avgiftsändringar som ska träda i kraft nästa år.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskar avstår vi från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 15. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 15 borde ha ökats med 265 400 000 kronor på det sätt som framgår av kommittémotion 2013/14:Ub519 (SD). Vi öronmärker resurser åt CSN jämte 5 000 nya platser på komvux samt 5 000 nya platser vid Myndigheten för yrkeshögskolan.

4. Anslagen m.m. för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd (V)

Rossana Dinamarca (V) anför:

Vänsterpartiet vill se ett tryggt och värdigt samhälle byggt på omtanke och solidaritet. Vi ser nu hur välfärdssamhället krackelerar alltmer. Högerregeringen har sedan 2006 lagt 27 gånger mer på skattesänkningar än på den gemensamma välfärden i kommunsektorn, dvs. vård, skola och omsorg.

Samtidigt har vårt samhälle blivit alltmer av ett risksamhälle där ingen av oss längre kan lita på att de gemensamma trygghetssystemen, som sjukförsäkring och arbetslöshetsförsäkring, finns där för oss när vi behöver dem.

Sverige står inför ett vägval. Samtidigt som skatterna har sänkts med ca 140 miljarder kronor mellan 2006 och 2014 har de sammanlagda statsbidragen till kommunerna endast ökat med 5,2 miljarder kronor i fasta priser under samma period. Effekterna syns allt tydligare i växande kunskapsskillnader, större gruppstorlekar på fritis och i förskolan och akut personalbrist i sjukvården.

Sedan regeringen tillträdde har arbetslösheten ökat med 71 000 personer. Särskilt oroande är den kraftiga ökningen av antalet långtidsarbetslösa. Trots massarbetslöshet präglas regeringens politik av bristen på samhällsnyttiga investeringar för att skapa jobb.

De ekonomiska klyftorna har ökat och tryggheten har försämrats för alla. Inkomstgapet mellan kvinnor och män har ökat kraftigt, och allt fler barn växer upp i fattigdom. Unga vuxna får allt svårare att etablera sig i arbetslivet och skaffa en egen bostad.

Det är dags för en ny färdriktning. Ett samhälle som byggs med omtanke och medmänsklighet är i grunden starkare än ett land där girigheten får råda. Vänsterpartiet sätter kampen mot arbetslösheten främst i den ekonomiska politiken och föreslår kraftiga resursförstärkningar till välfärden. Vi gör stora investeringar i bostadsbyggande, infrastruktur, klimatomställning och utbildning, och vi gör tydliga förstärkningar i de gemensamma trygghetssystemen. Redan nästa år räknar vi med att våra satsningar på välfärden och investeringar i infrastruktur, bostadsbyggande m.m. ger nästan 30 000 jobb.

Våra förslag är viktiga steg mot ett jämställt samhälle. Vi föreslår ett antal strategiskt viktiga reformer för att minska löne- och inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män och omfördela ansvaret för det obetalda hemarbetet.

Vänsterpartiet storsatsar på bättre kvalitet i vård, skola och omsorg. Vi höjer de generella statsbidragen till kommuner och landsting och budgeterar därutöver för ett stort antal riktade satsningar på sjukvården, skolan och äldreomsorgen. Våra satsningar innebär både höjd kvalitet och fler anställda i välfärdsverksamheterna, och minskar därmed behovet av oavlönat omsorgsarbete

I motsättning till dessa reformer står regeringens ensidiga skattesänkarpolitik. I och med den minskar möjligheterna att satsa på en bättre och utbyggd välfärd och en rättvis fördelning av de ekonomiska resurserna, och den står också i motsats till en effektiv jobbpolitik. Vänsterpartiet finansierar sina satsningar fullt ut genom att avvisa ett antal av de skattesänkningar och subventioner till arbetsgivare som regeringen genomfört. Målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik är att trygga välfärden, få fler människor i arbete, öka jämlikheten och jämställdheten och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Då behövs större skatteintäkter än i

dag, och vi vet att viljan att betala skatt är god om det finns en tydlig koppling till satsningar på exempelvis sjukvård, skola och äldreomsorg. Vi tar därför steg mot ett skattesystem byggt på principen skatt efter bärkraft och likformighet.

I Vänsterpartiets budgetmotion föreslog partiet utgiftsramar för utgiftsområde 15. Riksdagen fastställde dock den 20 november 2013 andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gjorde en annan beräkning av statens inkomster för 2014 än vad som skulle bli fallet med Vänsterpartiets förslag. Det innebär att riksdagen för detta år nu har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om skatte- och avgiftsändringar som ska träda i kraft nästa år.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskar avstår vi från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 15. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 15 borde ha ökats med 4 413,7 miljoner kronor på det sätt som framgår av partimotion 2013/14:Ub459 (V). Vi vill se följande inriktning av politiken inom utgiftsområde 15.

Studiestödet har inte ökat i samma takt som levnadsomkostnaderna sedan 1990-talet. Det beror bl.a. på de ökade boendekostnaderna för den genomsnittliga studenten. Trots att studiemedlen har höjts något är det fortfarande svårt att leva på enbart studiemedel. Att studiemedlen har höjts något innebär inte heller att den totala ekonomin för den som studerar har blivit bättre eftersom det nästan bara är lånedelen som har höjts. Det innebär att de studerande själva får betala sin något högre levnadsstandard när de ska återbetala lånen.

Den höga skuldsättningen kan verka avskräckande och hindra många från att börja studera. Det leder till minskad mångfald och lägre kvalitet vid högskolan. Därför bör bidragsdelen höjas.

Våra förslag påverkar anslaget 1:2 *Studiemedel* på följande sätt.

Vänsterpartiet föreslår att totalbeloppet för studiemedlet höjs med 750 kronor per månad. Bidragsdelen bör höjas från dagens nivå på 31,1 procent till 34,5 procent 2014. Samtidigt vill vi höja det högre bidraget till 80 procent av totalbeloppet. Detta innebär en ökning av anslaget 1:2 *Studiemedel* med 2,4 miljarder kronor 2014.

Vänsterpartiet föreslår omfattande satsningar på ytterligare utbildningsplatser inom högskola och vuxenutbildning. Detta medför ökade studiemedelskostnader. Anslaget ökar därmed med 2,1 miljard kronor 2014.

Vänsterpartiet föreslår även en satsning på lön under utbildningen på specialistsjuksköterskeutbildningen. Detta innebär minskade studiemedelskostnader med 30 miljoner kronor 2014. Dessutom vill vi förlänga tandhygienistutbildningen vilket medför ökade kostnader med 3 miljoner kronor.

Vi avvisar förslaget till höjt fribelopp. Detta innebär en minskning av anslaget med 50 miljoner kronor. Vi minskar också anslaget med 5 miljoner kronor eftersom vi säger nej till det föreslagna stödet till waldorfläro-utbildningar.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 1:2 *Studiemedel* med 4 418 miljoner kronor jämfört med regeringen.

När det gäller anslaget 1:4 *Statens utgifter för studiemedelsrätter* påverkas det av att vi avvisar förslaget till höjt fribelopp. Detta innebär en minskning av anslaget med 4,3 miljoner kronor jämfört med regeringen 2014.

Det har tidigare gjorts rimliga höjningar av fribeloppet för hur mycket pengar man kan tjäna på att jobba innan det påverkar rätten till studiemedel. Fribeppet ligger för närvarande på 142 400 kronor per år. Vi har accepterat höjningarna eftersom det framför allt innebär en möjlighet att arbeta heltid under sommaren för den som vill, då det saknas rätt till studiemedel.

Vi anser dock att gränsen för hur mycket fribeppet kan höjas är nådd. Därför säger vi nej till regeringens förslag att höja fribeppet med ytterligare 30 000 kronor. Man måste nu i stället ta politiskt ansvar för att studenterna ska ha råd att leva utan ökande krav på att tvingas arbeta vid sidan av studierna. När tid måste läggas på arbete riskerar det att gå ut över studieresultaten. Om det är många studenter som använder alltför lite tid till sin heltidsutbildning kan utbildningens kvalitet också bli sämre för alla. Trenden att man i allt högre grad får finansiera sin egen studietid måste brytas.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2013/14:1 Budgetpropositionen för 2014 utgiftsområde 15:

1. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395) (avsnitt 2.1, 3.8.3 och 3.8.4).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål beställa produktion av studie-litteratur som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 700 000 kronor 2015 (avsnitt 3.8.7).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 ta upp lån i Riks-gäldskontoret för studielån som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 200 205 000 000 kronor (avsnitt 3.8.9).
4. Riksdagen anvisar för budgetåret 2014 ramanslagen under utgifts-område 15 Studiestöd enligt uppställning.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:Ub459 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 15 Studie-stöd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag om höjning av fribeloppet (avsnitt 3.8.3 i propositionen).

2013/14:Ub468 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i motionen om att utöka stödet till CSN och öronmärka denna summa till studenter på yrkeshögskolan.

2013/14:Ub519 av Carina Herrstedt m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2013/14:Ub520 av Jabar Amin m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2013/14:Ub566 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån intill ett belopp av 202 064 000 000 kronor.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionspartiernas anslagsförslag

Förslag till anslag för 2014 inom utgiftsområde 15 Studiestöd

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
			S	MP	SD	V
1:1	Studiehjälp	3 382 155	+300 000		-8 400	
1:2	Studiemedel	14 034 163	+595 000	+890 000	-26 200	+4 418 000
1:3	Avsättning för kreditförluster	1 542 096				
1:4	Statens utgifter för studiemedelsrän- tor	1 602 121				-4 300
1:5	Bidrag till kostnader vid viss gym- nasieutbildning och vid viss föräld- rautbildning i teckenspråk	61 150				
1:6	Bidrag till vissa studiesociala ändamål	27 000				
1:7	Centrala studiestödsnämnden	343 827				
1:8	Överklagandenämnden för studie- stöd	12 629				
Nytt anslag						
99:1	Komvux och yrkeshögskolan				+300 000	
Summa för utgiftsområdet		21 005 141	+895 000	+890 000	+265 400	+4 413 700

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2014 inom
utgiftsområde 15 Studiestöd

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag. Företrädarna för S, MP, SD och V har avstått från att delta i beslutet om anslag (se särskilda yttranden 1–4).

Tusental kronor

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Studiehjälp	±0	3 382 155
1:2 Studiemedel	±0	14 034 163
1:3 Avsättning för kreditförluster	±0	1 542 096
1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor	±0	1 602 121
1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieut- bildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	±0	61 150
1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	±0	27 000
1:7 Centrala studiestödsnämnden	±0	343 827
1:8 Överklagandenämnden för studiestöd	±0	12 629
Summa för utgiftsområdet	±0	21 005 141

BILAGA 4

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i studiestödslagen
(1999:1395)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 3, 9, 14 och 17 §§ studiestödslagen (1999:1395) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***3 kap.****3 §¹**

Studiemedel får lämnas längst till och med det kalenderår då den studerande fyller 54 år. Regeringen *får föreskriva* att studiemedel i form av studiebidrag får lämnas även för tid därefter.

Studiemedel får lämnas längst till och med det kalenderår då den studerande fyller 56 år. Regeringen *meddelar föreskrifter om* att studiemedel i form av studiebidrag får lämnas även för tid därefter.

9 §²

Trots vad som anges i 8 § är rätten till studiemedel i form av studielån begränsad till sammanlagt högst det antal veckor som anges nedan från och med det kalenderår då den studerande fyller 45 år.

Trots vad som anges i 8 § är rätten till studiemedel i form av studielån begränsad till sammanlagt högst det antal veckor som anges nedan från och med det kalenderår då den studerande fyller 47 år.

¹ Senaste lydelse 2005:613.

² Senaste lydelse 2006:1456.

Det antal veckor som den studerande tidigare har haft studielån *skall* räknas in i det sammanlagda antalet veckor. Detta gäller dock inte studielån som har lämnats för studier på grundskolenivå. *Vad* gäller studielån som har lämnats för studier i någon annan sådan utbildning som avses i 2 § andra stycket *skall* hälften av antalet veckor räknas in.

En studerande som genom återbetalning eller avskrivning inte längre har studielån får beviljas nya studielån trots vad som anges i andra stycket. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer *får meddela* föreskrifter om förutsättningarna att bevilja nya lån enligt detta stycke.

Om den studerande inte har fått studielån under en sammanhängande period *skall* rätten till fortsatta studielån bedömas med beaktande av den studerandes ålder vid den nya studiemedelsperiodens början. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *får meddela* föreskrifter om vad som *skall* anses vara en sammanhängande period.

Det antal veckor som den studerande tidigare har haft studielån *ska* räknas in i det sammanlagda antalet veckor. Detta gäller dock inte studielån som har lämnats för studier på grundskolenivå. *När det* gäller studielån som har lämnats för studier i någon annan sådan utbildning som avses i 2 § andra stycket *ska* hälften av antalet veckor räknas in.

En studerande som genom återbetalning eller avskrivning inte längre har studielån får beviljas nya studielån trots vad som anges i andra stycket. Regeringen eller den myndighet *som* regeringen bestämmer *meddelar* föreskrifter om förutsättningarna *för* att bevilja nya lån enligt detta stycke.

Om den studerande inte har fått studielån under en sammanhängande period *ska* rätten till fortsatta studielån bedömas med beaktande av den studerandes ålder vid den nya studiemedelsperiodens början. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* föreskrifter om vad som *ska* anses vara en sammanhängande period.

Ålder som uppnås under kalenderåret	Antal veckor	Ålder som uppnås under kalenderåret	Antal veckor
45 år	220	47 år	220
46 år	200	48 år	200
47 år	180	49 år	180
48 år	160	50 år	160
49 år	140	51 år	140
50 år	120	52 år	120
51 år	100	53 år	100
52 år	80	54 år	80
53 år	60	55 år	60
54 år	40	56 år	40

14 §

Utöver *de* studiemedelsbelopp som följer av 11 § får studielån lämnas i form av tilläggs lån till vissa studerande *med ett belopp som för varje vecka då den studerande har rätt till studiemedel för heltidsstudier utgör 0,99 procent av prisbasbeloppet.*

Utöver *det* studiemedelsbelopp som följer av 11 § får studielån lämnas i form av tilläggs lån till vissa studerande *från och med det kalenderår då den studerande fyller 25 år. Vid studier på heltid får tilläggs lån lämnas med ett belopp som för varje vecka då den studerande har rätt till studiemedel utgör 1,98 procent*

Tilläggslån får lämnas från och med det kalenderår då den studerande fyller 25 år. Sådana lån får dock lämnas under högst 120 veckor. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de förutsättningar som i övrigt skall gälla för tilläggslån.

av prisbasbeloppet. Sådana lån får dock lämnas under högst 120 veckor.

Vid studier på deltid får tilläggslån lämnas under högst det antal veckor som svarar mot 120 veckor vid heltidsstudier med ett belopp som för varje vecka då den studerande har rätt till studiemedel utgör

1. 1,49 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och

2. 0,99 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om de förutsättningar som i övrigt ska gälla för tilläggslån.

17 §³

Vid studier om 20 veckor under ett kalenderhalvår ska fribeloppet svara mot

1. 160 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid,

2. 200 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och

3. 240 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.

1. 193,71 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid,

2. 242,14 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och

3. 290,57 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.

I andra fall än som avses i första stycket, ska fribeloppets andel av prisbasbeloppet ökas eller minskas för varje vecka som studietiden är kortare eller längre än 20 veckor med

1. 8 procentenheter vid studier på heltid,

2. 6 procentenheter vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och

3. 4 procentenheter vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.

1. 9,69 procentenheter vid studier på heltid,

2. 7,26 procentenheter vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och

3. 4,84 procentenheter vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014 i fråga om 3 kap. 14 och 17 §§ och i övrigt den 1 juli 2014.

2. Bestämmelsen i 3 kap. 14 § andra stycket i sin nya lydelse ska tillämpas för tilläggslån som avser tid från och med den 1 juli 2014.

³ Senaste lydelse 2009:1535.

3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för studiemedel som avser tid före ikraftträdandet.

BILAGA 5

Uppföljning av budgetpropositionen för 2014

Inledning

I utskottens beredning av ärenden ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen och 4 kap. 18 § riksdagsordningen). Utbildningsutskottet följde upp regeringens resultatredovisning inom de båda utgiftsområden som utskottet bereder, dvs. utgiftsområdena 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning, i samband med behandlingen av budgetpropositionerna för 2012 och 2013 (bet. 2011/12:UbU1, bet. 2011/12:UbU2, bet. 2012/13:UbU1, bet. 2012/13:UbU2).

Utskottet följer i detta avsnitt upp budgetpropositionen för 2014. Uppföljningen har genomförts av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp (prot. utskottssammanträde 2010/11:27) och finns i bilaga 5 till betänkandet. Uppföljningen fokuserar på form- och strukturfrågor för att öka läsbarheten och förståelsen av utgiftsområdet samt förtydliga informationen i utskottets underlag inför ställningstagandet till budgetförslaget. Propositionen följs upp i följande avseenden: budgetpropositionens struktur, resultatredovisningens utformning och anslagens ändamål.

Budgetpropositionens struktur

Statsbudgetens utgiftssida är indelad i 27 utgiftsområden och ca 500 anslag och publiceras i 12 volymer som omfattar ett eller flera utgiftsområden. Volym 8 innehåller anslagsförslagen inom utgiftsområdena 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning. För respektive utgiftsområde finns ett förslag till riksdagsbeslut, en beskrivning av utgiftsområdets omfattning, utgiftsutveckling och verksamhet, en resultatredovisning och en resultatanalys (en bedömning av måluppfyllelsen), en beskrivning av politikens inriktning och ett budgetförslag. Nedan följer en genomgång av strukturen för den del av propositionen som avser utgiftsområde 15.

Förslag till riksdagsbeslut (kapitel 1–2)

Regeringens förslag till riksdagsbeslut (lagändringar, bemyndiganden till regeringen och ramanslagen för budgetåret) finns i kapitel 1 och lagförslagen i kapitel 2.

Utgiftsområde 15 Studiestöd (kapitel 3)

Kapitel 3 består av åtta avsnitt: Omfattning (avsnitt 3.1), Utgiftsutveckling (avsnitt 3.2), Verksamhet (avsnitt 3.3), Mål (avsnitt 3.4), Resultatredovisning (avsnitt 3.5), Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen (avsnitt 3.6), Politikens inriktning (avsnitt 3.7) och Budgetförslag (avsnitt 3.8).

Omfattning, Utgiftsutveckling och Verksamhet (avsnitt 3.1–3.3)

Inledningsvis anges utgiftsområdets omfattning. Utgiftsområdet omfattar utgifter för olika former av ekonomiskt stöd till enskilda under studier och utgifter för vissa studiesociala insatser. Även utgifter för hanteringen av studiestöden, som huvudsakligen sköts av Centrala studiestödsnämnden (CSN), och ärendehantering inom Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS) hör till utgiftsområdet. Vissa studiestöd är rättighetsstyrda. Detta innebär att anslagsbelastningen, förutom av reglerna för lån och bidrag, främst är beroende av antalet studerande i utbildningar som berättigar till studiestöd, de studerandes val att ansöka om studiestöd, räntekostnader för den totala studielåneskulden i Riksgäldskontoret och avsättning för förväntade förluster vid nyutlåning. Utgiften för vissa andra studiestöd begränsas av anvisade eller tilldelade medel och efterfrågan på dessa stöd.

Därefter följer en tabell över utgiftsområdets utgiftsutveckling (tabell 3.1, s. 16) och en beskrivning av studiestödsverksamheten, dvs. studiestöden och studiestödsadministrationen. Studiestöden finansierar huvudsakligen de studerandes levnadsomkostnader under studietiden. För att möta skilda behov finns det olika former av studiestöd. Stöden är till stor del generella på så sätt att alla får lika stora belopp. Stöden lämnas direkt till den studerande och i huvudsak oberoende av föräldrarnas eller familjens ekonomi. De olika stöden hanterades under 2012 av CSN, Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). CSN hanterade även återbetalningen av studielån. ÖKS hanterade överklaganden av beslut om studiestöd. På två särskilda uppslag finns det en kort beskrivning av verksamheten respektive av studielånesystemet.

Mål, Resultatredovisning och Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen (avsnitt 3.4–3.6)

Målen för studiestödet slogs fast i samband med studiestödsreformen 2001 (prop. 1999/2000:10, bet. 1999/2000:UbU7, rskr. 1999/2000:96). Regeringen konstaterar i propositionen att studiestödet i form av bidrag och lån är en del av utbildningspolitiken.

Resultatet av statens insatser inom studiestödsverksamheten redovisas i ett eget avsnitt (avsnitt 3.5) som i sin tur är indelat i nio delavsnitt (avsnitt 3.5.1–3.5.9). Under respektive delavsnitt finns angivet vilka indikatorer som har valts ut för att mäta måluppfyllelsen.

Under avsnitt 3.6 görs en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen inom utgiftsområdet.

Politikens inriktning och Budgetförslag (avsnitt 3.7–3.8)

Politikens inriktning, dvs. reformer och satsningar, beskrivs i avsnitt 3.7, bl.a. ändringar av belopps- och åldersgränser, anpassningar av studiestöds-systemet och särskilda satsningar.

Budgetförslaget finns i avsnitt 3.8. Inom utgiftsområdet 15 finns åtta ramanslag, anslagen 1:1–1:8. Anslagen avser utgifter för studiestöd och studiestödsadministration (myndigheternas förvaltningsutgifter) samt utgifter för studiemedelsräntor och avsättning för kreditförluster.

Resultatredovisningens utformning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen redovisa de resultat som har uppnått i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat (10 kap. 3 §). I propositionen delas resultatredovisningen in i nio delavsnitt (avsnitt 3.5.1–3.5.9): Unga studerande på gymnasial nivå i Sverige, Vuxna studerande på grundskolenivå och gymnasial nivå i Sverige, Studerande på eftergymnasial nivå i Sverige, Studerande utomlands, Studieekonomi, Studerande med barn, Lånebenägenhet och den enskildes skuldsättning, Låntagare och den totala studieskulden samt Studiestödsadministration.

Mål

I propositionen anges målen för studiestödet. Målen är att studiestödet ska verka rekryterande och därmed bidra till ett högt deltagande i utbildning. Det ska vidare utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa. Studiestödet ska även ha en god effekt på samhällsekonomin över tiden.

Resultatindikatorer

För varje studiestöd redovisas resultaten per studerandegrupp fördelat på grundskolenivå och gymnasial nivå (t.ex. kommunal vuxenutbildning och folkhögskoleutbildning) respektive eftergymnasial nivå (t.ex. högskoleutbildning, yrkeshögskoleutbildning eller motsvarande). Vidare redogörs särskilt för studieekonomi, studerande utomlands, studerande med barn, lånebenägenhet och den enskildes skuldsättning, låntagare och den totala studieskulden samt studiestödsadministrationen. Under respektive avsnitt finns angivet vilka indikatorer som har valts ut för att mäta måluppfyllelsen. För varje indikator anges vilken del av måluppfyllelsen som den mäter: studiestödets rekryterande effekt, studiestödets utjämnande effekt eller studiestödets effekt på samhällsekonomin. Samma indikator kan också mäta flera delar av måluppfyllelsen. Indikatorn Antal studerande med tilläggsbidrag mäter t.ex. studiestödets rekryterande och utjämnande effekt.

Det redovisas inte någon indikator för studiestödsadministrationen. En ändamålsenlig och effektiv studiestödsadministration är en förutsättning för att nå målen för studiestödet, menar regeringen.

Resultat per studerandegrupp

De studiestöd som lämnas till *unga studerande på gymnasial nivå i Sverige* är studiehjälp och bidrag till vissa elever med funktionsnedsättning. Indikatorn Antal studerande med inackorderingstillägg används för att mäta studiestödets rekryterande effekt och indikatorn Antal studerande med inackorderingstillägg och extra tillägg används för att mäta studiestödets utjämnande effekt.

Vuxna studerande kan få studiemedel för *studier på grundskolenivå och gymnasial nivå i Sverige*. Indikatorn Antal studerande på grundskolenivå och gymnasial nivå med studiemedel och indikatorn Antal studerande på dessa nivåer med den högre bidragsnivån används för att mäta studiestödets rekryterande effekt. Indikatorn Antal studerande på grundskolenivå och gymnasial nivå med den högre bidragsnivån används för att mäta studiestödets utjämnande effekt.

Det studiestöd som lämnas till *studerande på eftergymnasial nivå i Sverige* är studiemedel. Till högskolestuderande med synskada eller annan läsnedsättning ges även möjlighet att låna studielitteratur. Indikatorn Antal studerande på eftergymnasial nivå med studiemedel används för att mäta studiestödets rekryterande effekt.

Det huvudsakliga stödet till *studerande utomlands* är studiemedel. Studiemedel kan lämnas för *gymnasiala och eftergymnasiala studier* utomlands. Rätten till studiemedel för studier på gymnasial nivå utanför EES och Schweiz är dock begränsad. Studerande under 20 år kan i vissa fall få studiehjälp för gymnasiestudier utomlands i form av studiebidrag, inackorderingstillägg, extra tillägg och ersättning för dagliga resor. Förutom ordinarie bidrag och lån kan även merkostnadslån för bl.a. undervisningsavgifter och resor lämnas. Indikatorn Antal studerande utomlands med studiehjälp och indikatorn Antal studerande utomlands med studiemedel på gymnasial och eftergymnasial nivå används för att mäta studiestödets rekryterande effekt.

För att underlätta för *personer med barn* att studera får studiemedel i form av tilläggsbidrag lämnas. Bidraget lämnas som ett differentierat stöd beroende på antalet barn. Indikatorn Antal studerande med tilläggsbidrag, indikatorn Antal studerande utomlands med tilläggsbidrag och indikatorn Andel studerande med studiemedel på grundskolenivå, gymnasial nivå och eftergymnasial nivå med tilläggsbidrag används för att mäta studiestödets rekryterande och utjämnande effekt.

Övriga resultat

När det gäller *lånebenägenhet och den enskildes skuldsättning* används följande indikatorer för att mäta studiestödets rekryterande och utjämnande effekt: Antal studerande som tog studielån i förhållande till antal studerande med studiebidrag (s.k. lånebenägenhet), Andel utlandsstuderande med studielån och Andel studerande med studielån på eftergymnasial nivå med merkostnads- och tilläggs lån. För att mäta studiestödets effekt på samhällsekonomin används fyra indikatorer: Studerandes lånebenägenhet i olika åldersgrupper och på olika utbildningsnivåer, Antal studerande med studielån på eftergymnasial nivå med merkostnads- och tilläggs lån, Andel utlandsstuderande med studielån och Genomsnittlig skuld på annuitetslån för nya återbetalningsskyldiga fördelat på studienivå och kön.

När det gäller *låntagare och den totala studieskulden* används följande indikatorer för att mäta studiestödets effekt på samhällsekonomin: Total studieskuld (varav andel osäkra fordringar), Andel inbetalt årsbelopp för bosatta utomlands jämfört med bosatta i Sverige, Antal personer som har beviljats nedsättning av det belopp som ska betalas tillbaka under året och totalt värde på nedsättningen, Antal beviljade avskrivningsärenden fördelat på skäl och totalt avskrivet belopp, Antal personer där krav på återbetalning av studiestöd har överförts till Kronofogdemyndigheten och den ackumulerade fordran hos myndigheten och Total fordran på utomlands bosatta återbetalare (varav andel osäkra fordringar).

När det gäller *studieekonomi* presenterar regeringen en ny indikator i budgetpropositionen för 2014: Studiemedlens allmänna köpkraft i en jämförelse med konsumentprisindex. Indikatorn används för att mäta studiestödets rekryterande och utjämnande effekt.

För *studiestödsadministrationen* redovisas det inte någon indikator, men ett antal uppgifter presenteras när det gäller verksamheterna vid CSN (handläggningstider, tillgänglighet och service, kvalitet i ärendehantering, felaktiga utbetalningar och bidragsbrott) och Överklagandenämnden för studiestöd.

Resultatanalys

En sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen presenteras under rubrikerna Rekryterande, Utjämnande, Effekt på samhällsekonomin och Studiestödsadministration. Mot bakgrund av de indikatorer som redovisats är regeringens samlade bedömning att målen om studiestödets rekryterande och utjämnande effekt har uppnåtts. Regeringen anser vidare att det nuvarande lånesystemet i stort sett fungerar bra och därmed har en god effekt på samhällsekonomin över tiden. Det finns dock fortfarande brister i systemet när det gäller de som är bosatta utomlands. När det gäller studiestödsadministrationen fungerar ärendehantering vid CSN väl och hanteringen av överklaganden vid ÖKS har nått ett godkänt resultat, enligt regeringen.

I syfte att stärka arbetet med analyser av redovisade resultat pågår det, enligt budgetpropositionen, ett samlat arbete inom Regeringskansliet med stöd av Ekonomistyrningsverket (ESV) (prop. 2013/14:1 förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12.5 s. 676–677). Enligt propositionen ska Regeringskansliets arbete med resultatanalyser prioriteras framöver.

Anslagens ändamål

Statsbudgetens anslag utgör riksdagens viktigaste instrument för att fördela medel till olika ändamål (Budgetlagsutredningen, SOU 1996:14 s. 134). Inom utgiftsområdet 15 finns åtta ramanslag, anslagen 1:1–1:8. Anslagen avser utgifter för studiestöd och studiestödsadministration (myndigheternas förvaltningsutgifter) samt utgifter för studiemedelsräntor och avsättning för kreditförluster.

Enligt regeringsformen får anslag inte användas på annat sätt än vad riksdagen har bestämt (9 kap. 2 §). Utformningen av anslagens ändamål har setts över genomgående i hela budgetpropositionen för 2014 i syfte att göra den tydligare och mer enhetlig (prop. 2013/14:1 förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12.5 s. 677–678). Utgångspunkten har varit att ändamålet ska vara tydligt och framåtriktat. Anslagens ändamål har skrivits om och förtydligats, t.ex. genom att beskrivningar av den tidigare användningen av anslaget har utgått liksom begrepp som innebär att den föreslagna användningen av anslaget blir otydlig. En ny rubrik – Ändamål – har införts i anslutning till tabellen för anslagsutvecklingen för respektive anslag. Vid behov har kompletterande information lagts till som kan vara nödvändig för förståelsen av anslagets ändamål, men som inte är en del av ändamålet. Sådana tillägg har man t.ex. gjort för anslagen 1:1–1:6 inom utgiftsområde 15.